

CAPUT II.
De Causis et Subjecto Eucharistiae.

DUBIUM I.

De Causis.

Minister
Euchari-
stiae.

« Ago hic tantum de effidente, id est
« de ministro: in quo quid requiratur ad
« confectionem *validam*, constat tum ex
« dictis de sacramentis in genere, tum
« ex superioris Capitis Dubio V. — Quid
« ad *licitam* requiratur, patebit ex se-
« quenti Dubio, de Subjecto suscipiente
« Eucharistiam: quia omnes dispositiones
« quae ad digne suscipiendam sunt ne-
« cessariae, requiruntur etiam ad licitam
« confectionem; cum conficiens necessa-
« rio suscipere debeat.
« Hic ergo tantum quaeritur: 1º. Cujus
« sit dispensare Eucharistiam. 2º. Quid ex
« parte ministri requiratur ad licitam di-
« spensionem ».

ARTICULUS I.

AD QUEM SPECTET DISPENSATIO EUCHARISTIAE.

230. *An solis sacerdotibus liceat Eucharistiam ministrare.* — 231. *An soli sacerdotes va-*
lide consecrent. — 232. *Quid notandum de sacerdotibus consecrantibus simul unam*
hostiam, sive cum episcopo. — 233. *An parochus tempore pestis teneatur ministrare*
Eucharistiam. — 234. *An inferior sacerdote, ministrando incurrat irregularitatem.*
 — 235. *An sufficiat consensus pastoris.* — 236. *Quid, si ministrandum sit viaticum.* —
 237. *Quaer. 1. Quando liceat diaconis ministrare. Qu. 2. An liceat clericis, aut etiam*
laicis, in necessitate sumere Eucharistiam per seipso. Qu. 3. An liceat laico, in
necessitate alteri viaticum ministrare. — 238. *An sacerdos extra articulum mortis*
possit seipsum communicare. — 239. *An alii praeter pastores possint ministrare*
Eucharistiam in articulo mortis et in Paschate. — 240. *Quibus casibus liceat regu-*
laribus tunc ministrare.

Est solus
sacerdos ju-
risdictio-
nem ha-
bens.

230. — « Resp. Eucharistiam dispensare
« ex officio potest solus sacerdos habens
« jurisdictionem ordinariam, delegatam,
« aut saltem rationabiliter praesumptam,
« vel privilegium. Ratio, quia pastorum
« proprium est pascere: quod praecipue
« fit per sacramenta. — Vide Bonacina¹,
« card. de Lugo².

231. — Fide certum est, solos sacer-
dotes valide consecrare Eucharistiam; ut
constat ex traditione et ex definitionibus
conciliorum Nicaeni I³, Lateranensis sub
Innocentio III⁴, Florentini⁵ et Tridentini⁶. — Infertque id Tridentinum⁷ ex
Matth. xxvi, et Luc. xxii: *Hoc facite in*
meam commemorationem. Quibus verbis

¹ Disp. 4, qu. 5, punct. 1, n. 4 et 7. — ² De Euch.,
disp. 18, n. 86 et seqq. — ³ Can. 14; ap. Labbe, tom. 2,
col. 58. — ⁴ Decreta, cap. 1; ap. Labbe, tom. 13, col. 930.
— ⁵ Decret. ad Armenos, § *Tertium*; ap. Labbe, tom. 18,
col. 549. — ⁶ Sess. 23. de Ordine, cap. 1 et can. 1. —

⁷ Tr. 4, cap. 9, n. 3. — *Suar.*, disp. 61, sect. 4, v. *Dico 3.* —
Fili., tr. 4, cap. 9, n. 249. — ⁸ Loc. cit., n. 5. — *Suar.*,
loc. cit., sect. 4, i. f. — *Fili.*, loc. cit., n. 254. — *Palau.*,
tr. 21, punct. 17, n. 2. — *Coninck*, qu. 82, n. 18. — *Dicast.*, tr. 4,
de Euchar.. disp. 3, dub. 13, n. 242 et 248.

tantum Apostolis et sacerdotibus suc-
cessoribus potestas consecrandi a Christo
collata apparet: merito enim ad tantum
ministerium ministros singulare modo con-
secratos esse oportebat.

232. — Notandum hic quod si plures
sacerdotes eodem tempore consecrent
unam hostiam, omnes quidem sacra-
mentum conficiunt; ut est commune cum Sal-
mant.⁸, ex Suarez et Filiuccio. — E con-
verso, si unus eorum ante alios formam
compleat independenter ab aliorum inten-
tione, jam conficit sacramentum; ita ut
alii frustra formam postea absolverent.

Hinc Salmant.⁸ cum Suarez, Filiuccio,
Palao, Coninck, Dicastillo et aliis

Quid, si
plures si-
mul eam-
dem ho-
stiam con-
secrant.

consecrandi, offerendi et ministrandi Corpus
et Sanguinem ejus [Christi]... sacrae litterae
ostendunt».

pluribus, inferunt quod sacerdotes novi, qui cum episcopo consecrant, primo curare debent, quoad fieri potest, simul cum episcopo formam absolvire. Praeterea, habere debent intentionem consecrandi tunc tantum quando in eodem tempore cum episcopo formam absolvunt. Immo, ultra hoc, in consecratione calicis intendant etiam non consecrare, si panem forte ipsi non consecraverint ^{a)}.

Cum autem certum sit solos sacerdotes posse consecrare; hinc etiam certum est tantum ad ipsos pertinere ministracionem Eucharistiae.

233. - Quaeritur hic: *an parochus, tempore pestis, teneatur Eucharistiam ministrare cum periculo vitae?*

Prima sententia valde gravis affirmat. Et hanc tenent Merbesius ¹, Concina ², Holzmann ³, Palaus ⁴; et Contin. Tourneley ⁵ cum Suarez ^{a)}, Vasquez ^{b)}, Tanner, Barbosa ^{c)}. Et eamdem probabiliorem putat Silvius ⁶, ubi ait: *Securior... et verisimilior est aliorum sententia parochum sub mortali... teneri administrare sacra-*

mentum Eucharistiae... parochianis, peste vel alio morbo contagioso infectis; etiam cum propriae suae vitae periculo: nisi per aliquem alium id fiat, et nisi quaedam circumstantiae occurrant, propter quas merito possit excusari. Ratio, quia, licet hoc sacramentum non sit necessarium ad peccata delenda, est tamen moraliter necessarium ad perseverandum in justitia. — Excipit vero Silvius post Suarez et Barbosa ^{a)}: 1°. Si aliqui infirmi alias essent absque confessione morituri. 2°. Si sit grave parocco periculum, et ejus mors futura sit magna populi jactura; sicut, si ipse solus sit, nec facile habendus sit aliis.

Secunda vero sententia negat: quam tenent Salmant. ⁷ cum Dicastro, Gabriele et Antonio a Spiritu S.; Diana ^{e)} cum Majore ^{f)}, Villalobos ^{g)} et Molfesio ^{h)}; item Gobat ⁱ⁾ et Lohner, apud Croix ^{k)}. Ratio, quia hoc sacramentum non est tantae necessitatis, ut parochus causa illud ministrandi teneatur prodere vitam. — Et haec sententia est etiam valde probabilis ex declaratione Gregorii XIII, apud Fa-

Juxta alios, non tenetur.

¹ Sum. de Euch., quaest. 19. — ² De Euch., cap. 7, num. 18. — ³ De Euch., n. 286. — ⁴ Tr. 21, punct. 20, num. 2. — ⁵ De Euch., cap. 5, art. 2, quer. 5, v. *Tota igitur. - Tanner*, tom. 4, disp. 7, qu. 1, n. 62. — ⁶ In Suppl., qu. 32, art. 3, concl. 3. — ^{a)} Silvius, loc. cit. - ^{b)} Suar., de Poenit., disp. 44, sect. 3, v. *Huc accedit.* — ^{c)} Tract. 4,

cap. 9, num. 30. - ^{d)} Dicast., tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 7, num. 123. - ^{e)} Gabr. a S. Vincent., de Euch., disp. 15, qu. 2, quer. 2. - ^{f)} Anton. a Spir. S., Director. confessar., tr. 6, num. 296. - ^{g)} Lohner, Instruct. pract. 6, tract. 4, part. 3, cap. 3, art. 3, de Euch. sacram., qu. 5. - ^{h)} Lib. 6, part. 1, num. 484.

232. — ^{a)} Haec ultima illatio non reperitur apud autores citatos praeter Salmant.; et pro ea Salmant. allegant dumtaxat Dicatum, qui, loc. cit., eam revera habet.

233. — ^{a)} Suarez, *de Poenit.*, disp. 44, sect. 3, v. *Dico 3*, dicit ad hoc teneri parochum «cum ordinario periculo contagii..., etiamsi in particularibus casibus excusari possit, si periculum multum augatur et proximi necessitas nimis diminuatur».

^{b)} Vasquez, *Opusc. de Benef.*, cap. 4, § 2, art. 1, dub. 2, n. 135: «Tempore pestis, inquit, si ad juvandum spiritualibus remediis et sacramentis suis ovibus opus est praesentia pastoris, ille tenetur astare, nisi jam per alium ad tempus aequa bene posset illud praestare».

^{c)} Barbosa, *de Parocho*, cap. 17, n. 12 et 14, de administratione sacramentorum loquitur; sed notat ex alio quodam auctore parochum teneri pestiferis ministrare ea sacramenta quae sunt de necessitate salutis; cetera vero, non cum tanto vitae discrimine.

^{d)} Barbosa, loc. cit., n. 15, scribit: «Cavere parochus debet, ne dum pestis tempore,

unius non graviter indigentis spirituali utilitati consulere intendit, plures alii ex ipsius occubitu, graviorem jacturam spiritualem patiantur: quare, si solus sit, non facile ministrare debet cum suae vitae periculo sacramenta, quae non admodum necessaria sunt vel secundum se... vel respectu personarum».

^{e)} Diana, part. 3, tr. 4, resol. 174, utique negat adesse hanc obligationem; sed addit ex Molfesio (qui revera ita tenet in *Sum.*, tr. 4, cap. 3, n. 51): «Nisi necessitas proximi magna esset, ut quia valde dubitaretur de illius salute, si absque viatico decederet».

^{f)} Major, in 4, dist. 23, qu. 1, v. *Quarto arguitur*, ita negat de Extrema Unctione, sed a paritate rationis idem dici posse videtur de Eucharistia; addit enim Major teneri ad Poenitentiam ministrandam, «quia stat crebro illam esse confidenti ad salutem necessaria».

^{g)} Villalobos, part. 1, tr. 10, diff. 6, n. 7, priori sententiae adhaeret, et ita a Diana allegatur.

^{h)} Gobat, hic utique citatus a Croix, videatur tamen, tr. 4, n. 414, priori potius sententiae cum ejus limitationibus adhaerere.

gnanum ⁱ⁾, ubi refert quod, instante S. Carolo Borromaeo, an parochi tenerentur ministrare sacramenta tempore pestis, praefatus Pontifex, die 12 Octobris anni 1576, approbans decretum S. C. Concilii, sic declaravit: *Parochum suis parochianis peste laborantibus teneri ministrare dumtaxat duo sacramenta ad salutem necessaria, nempe Baptismum et Poenitentiam; posse autem ministrare vel per se vel per alium idoneum, ut parochus possit audire confessiones sanorum; quia alias eum reformidarent, si viderent ipsum accedere ad pestilentem.* — Deinde Fagnanus refert quod idem Gregorius, die 26 Octobris 1576, archiepiscopo Florentino, qui decreverat parochos sua dioecesis teneri tempore pestis ministrare sacramenta, praecepit ei rescribi ab eadem S. C. Concilii: *Parochos teneri omnino ministrare (tantum) Baptismum et Poenitentiam.* Et sic de facto S. Congregatio ^{j)} rescripsit, addito insuper verbo: *per alios.* Dixit enim S. Congregatio hanc fuisse mentem Pontificis, prohibendi scilicet, ne parochi per seipso, etiam volentes, ministrent Baptismum et Poenitentiam: ad commodum parochianorum qui sani essent. Ita Fagnanus.

Deinde hic sedulo notandum quod, cum circa idem tempus quaesitum fuerit *an parochi tempore pestis tenerentur residere*, refert idem Fagnanus ¹ quod S. Congregatio die 6 Decembris 1576 decretum teneri; sed hoc non per legem Parochi tenentur residere tempore pestis.

¹ In cap. *Clericos*, de cler. non resid., a n. 41 ad n. 45. —

ⁱ⁾ Fatendum est omnem hanc probatio nem quacumque vi destitui; res enim ita apud Fagnanum, in cap. *Clericos*, de cleric. non resident., n. 38, 39, 40, habetur. Die 11 Octobris 1576, S. C. censuit: Parochos tempore pestis... teneri... parochianis suis peste laborantibus ministrare dumtaxat duo sacramenta ad salutem necessaria, nempe Baptismum et Poenitentiam, seu Confessionem; die vero 12 Octobris, SSmus, audita sententia Congregationis, eam approbavit. Sed cum postea fuisse reperta decisio archiepiscopi Florentini [scil. S. Antonini in ejus *Summa*], his verbis: Eos quibus cura animarum imminet, de necessitate salutis suae oportet per se vel per alium idoneum, sacramenta ministrare, quantumcumque infectis peste; et dubitari posset quid agendum, cum hic Sanctus simpliciter

generalem statuendum, sed per litteras S. Congregationis significandum eidem praefato archiepiscopo, ut non omnes parochos cogeret, sed aliquos, partiendo opus, vel deputaret alios sacerdotes; cum Tabiena ^{k)}, Armilla ^{l)} et Barbatia ^{m)} sentirent parochos excusari tempore pestis a residentia, et quia sani fugerent parochos, et quia parochi omnes morerentur. — Sed facta relatione, Pontifex decretivit: *Scribendas simpliciter litteras ad cardinalem S. Praxedis, quibus significetur... Sanctitatem Suam decrevisse, parochos tempore pestis teneri omnino residere in suis ecclesiis...; posse tamen per alium idoneum ministrare.... sacramenta Baptismi et Poenitentiae: et si non resedent, contra eos procedendum esse, servata forma Tridentini* ⁿ⁾.

Tandem dubitatum fuit a nonnullis eccliarum praelatis, quoniam sit proprium officium episcopi tempore pestis: *an scilicet teneantur residere, et etiam suis curatis ministrare sacramenta?* — Refert Fagnanus ^{o)}, Pontificem, die 18 Decembris 1576 sic declarasse: *Decretum factum in parochis multo magis... procedere in episcopis, qui magis obligati sunt; tamen posse episcopos in locis tutoribus manere, et inde providere.* Et hic observare oportet quod hoc decretum fuit proprium Pontificis, quo generaliter explicatum fuit officium episcoporum: revera enim, si episcopus in hujusmodi necessitatibus oves suas deserit, quis alius eis satis providere curabit?

^{o)} Sess. 23, de reform., cap. 1. — ⁿ⁾ Loc. cit., n. 46 et 47.

Episcopi tenentur residere tempore pestis.

sacramenta dicat, nec se restringat ad duo, res tota ad SSsum delata est. — Die 26 Octobris 1576, dictum archiepiscopi Florentini non haberi pro decisione necessaria, quia non doctor, non iudex, non alia auctoritate suffulsum: Sanctitas Sua inclinavit in eam sententiam, ut littera scribenda indistincte dicat sacramenta, et decretum sic esse concipiendum: Teneri omnino ministrare Baptismum et Poenitentiam, et loco dictionis *dumtaxat*, apponendam dictionem *omnino*.

^{p)} Haec ultima habentur in rescripto de quo infra super residentia parochorum.

^{q)} Andreas Barbatia, *Consil.*, tom. 4, consil. 87, n. 3, haec utique de tempore pestis docet; sed Tabiena, v. *Beneficium III*, n. 8; Armilla, v. *Beneficium*, n. 62, de causa rationabili, ut essent capitales inimicitiae.

Ministrare
Eucharistiam sine
jurisdictione, letale.

Inferior
sacerdote
ministrans
fit irregula-

Religiosi
ministrantes
Extrema
unctionem,
etc.

Licentia
rationabili-
ter praesumpta
sufficit ad min-
istrandam
Eucharisti-
am.

« Unde resolvest:

234. - « 1º. Peccat mortaliter, qui sine omni jurisdictione ^{a)} Eucharistiam dispensat (Bonacina ¹): quia violat alterius jurisdictionem in re gravi. — Inferior autem sacerdote incurret insuper irregularitatem; ut docet Coninck ².

Idem docent Laymann ³ cum Coninck; Sporer ⁴; Mazzotta ⁵ cum Bonacina; et Salmant. ^{b)}, qui dicunt idem de clero ministrante Baptismum solemniter. — Ratio, quia, cum horum sacramentorum solus sacerdos sit minister, et diaconus non nisi ex commissione; ideo etiam diaconus sine commissione ministrans haec sacramenta, cum ipsorum non sit minister ordinarius, irregularitatem incurrit, ex cap. 1, de clericis non ordinatis. — Vide dicta de Bapt., n. 116, v. Dubit. 2.

Hinc « religiosi etiam ipso facto incurrunt excommunicationem Papae reservatam, si (scilicet sine licentia parochi) et quidem speciali) praesumant clericis vel laicis dare Extremam Unctionem vel Eucharistiam, vel Matrimonia solemnia: nisi habeant privilegium; vel parochus absit, aut injuste nolit in articulo mortis. — A dicta tamen excommunicatione excusare ignorantiam, etiam crassam, ex Praeposito, etc. notat Diana ⁶; et idque propter verbum praesumant ».

235. - « 2º. Licit ministrare Eucharistiam qui praesumit rationabiliter paucum factum suum approbaturum esse. — Reginaldus ⁷, Bonacina ⁸ ».

¹ Disp. 4, qu. 5, punct. 1, n. 6. — ² Qu. 82, n. 29. — ³ Lib. 5, tract. 4, cap. 7, num. 3. — ⁴ Coninck, loc. cit. — ⁵ Part. 2, cap. 5, num. 309. — ⁶ Tract. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, v. Qui Eucharistiam. — Bonac., de Irregul., qu. 8, punct. 6, num. 5 et 7. — ⁷ Praepos., qu. 82, art. 3, dub. 2, num. 17. — ⁸ Part. 5, tr. 3, resol. 51. — ⁹ Lib. 29, num. 91. — ¹⁰ Disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 1, num. 6. — ¹¹ Tr. 21, punct. 18, num. 4. — ¹² Tr. 18, qu. 1, de Euch.,

Palaus ⁹ dicit, ex consuetudine communiter praesumi consensum parochi, quies communio non fit ex obligatione. Hinc recte ait Roncaglia ¹⁰ cum communi, quod cui conceditur facultas celebrandi intelligitur etiam concessa facultas Eucharistiam ministrandi. Et sic revera ubique usus habet. — Dicit tamen Palaus ¹¹, hanc praesumptionem tantum locum habere, cum communio fit ex devotione; non vero si ex obligatione. Sed Laymann ¹² illam admittit etiam in pracepto paschali, si praesumptio sit rationabilis, puta si persona frequenter communicet. — Caeterum Croix ¹³; et Lugo ¹⁴ cum Suarez ^{a)}, Fagundez ^{a)}, Diana ^{a)} et aliis, recte dicunt hanc praesumptionem in communione ex obligatione non esse de facili habendam. Immo merito addit Croix, non semper sufficere quod certe parochus datus eset licentiam si peteretur: si enim petetur, jam recognosceretur ut pastor, et ipse saltem confuse cognosceret ovem suam.

236. - « 3º. Si infirmus sacro viatico munierendus sit, et proprius pastor absit, vel praesens non possit deferre Eucharistiam; quivis alius sacerdos, vel regularis vel saecularis (et hoc deficiente, etiam diaconus), ei conferre potest. Quia tunc praesumitur voluntas episcopi aut Papae. Ita Laymann ¹⁵, Bonacina ¹⁶, Suarez ^{b)}. — [Etsi parochus renuat, sed injuste] Salmant. ¹⁷ cum Toletto ^{a)}, Lugo, Sà, Dicastillo. Et est commune apud Roncaglia ^{b)}, cum S. Thoma ^{b)}.

cap. 4, qu. 2, resp. 2. — ¹² Loc. cit. — ¹³ Lib. 5, tract. 4, cap. 7, num. 4. — ¹⁴ Lib. 6, part. 1, n. 684. — ¹⁵ Disp. 18, n. 51. — ¹⁶ Croix, lib. 6, part. 1, n. 634. — ¹⁷ Lib. 5, tr. 4, cap. 7, num. 2. — ¹⁸ De Euch., qu. 5, punct. 1, n. 10. — ¹⁹ Suarez, disp. 72, sect. 1; et sect. 2, v. Sed quare. — ²⁰ Tr. 4, cap. 9, num. 15. — ²¹ Lib. 18, num. 53. — ²² Sà, v. Eucharistia, n. 4. — ²³ Dicast., tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 5, n. 71. — ²⁴ Henrig., lib. 8, cap. 54, n. 2. — ²⁵ Can. 88; celebratum fuit anno 998;

234. - a) Scilicet sine licentia, nisi faciat ex voluntate praesumpta pastoris, uti explicat Bonacina.

b) Salmant., tr. 2, de Bapt., cap. 4, n. 20, loquuntur de clero inferiore solemniter baptizante. Sed, tr. de Censuris, cap. 8, n. 74, dicunt clericum fieri irregularem, « si absque ordine presbyteratus, ... Missam dicat aliave propria sacerdotum munia exerceat ».

235. - a) Cardinalis de Lugo hos auctores non citat pro assertione ista, quam revera non habent locis cit.; sed contra pro sententia

docente aliquando posse praesumi ejusmodi consensum: « Ceterum aliquando accidere potest ut praesumi possit consensus in his circumstantiis, et tunc licet communicare in ecclesia regularium, ut fatentur Suarez... disp. 72, sect. 2, § Sed inquires: Fagundez, [in 3 Praec. Eccl.], lib. 1, cap. 5, n. 11; Diana, [part. 3, tr. 2], ... resol. 12, in fine ».

236. - a) Toletus, lib. 2, cap. 28, n. 1, non satis accurate a Salmant. allegatur: hoc enim non habet.

b) Roncaglia, tr. 18, qu. 1, de Euch., cap. 4,

Quid de diacono et laico ministrante in necessitate.

237. - « Dixi in responsione: Ex officio. — Quia extraordinaire, in statu necessitate, id potest diaconus ex commissione parochi (et secundum Quintanadvenas ^{a)}, si absit, sine ea), v. gr. in magno festo, quo sacerdos confessionibus, cionibus, etc., est occupatus. — Diana ¹ ex Praeposito.

« In extrema vero necessitate, v. gr. articulo mortis, si non esset alius, etiam diacono, immo laico licere (secluso scandalo) et alias et seipsum communicare probabile est; ut, contra ^{b)} Henriquez, Vasquez et Sà, docent Suarez, Coninck ^{c)}, Laymann, Praepositus ^{d)}: confirmatque Diana ^{e)} ex Aversa et Francisco de Lugo. « Sed Amicus limitat ^{f)} ad casum quo moriturus, peccati mortalis conscius, aliud sacramentum suscipere non posset. « Vide Diana ^{g)}. — In praxi tamen id non facile faciendum, ob contrariam consuetudinem ^{h)}. Card. de Lugo ⁱ⁾, Bonacina ^{k)}.

Diaconus licite ministrat in necessitate.

Quaeritur hic 1º. Quando diaconus

possit Eucharistiam ministrare? — Nulli dubium quod diaconus potest ministrare Eucharistiam in necessitate; ut habetur in Carthaginensi IV ^{l)}, ubi dicitur: Diaconus,

¹ Part. 9, tr. 6, resol. 89. — Praepos., qu. 82, art. 3, dub. 1, n. 10. — ² Henrig., lib. 8, cap. 54, n. 3. — ³ Vasq., disp. 219, cap. 1. — ⁴ Sà, v. Eucharistia, n. 4. — ⁵ Suarez, disp. 72, sect. 1, et sect. 3, i. f. — ⁶ Laym., lib. 5, tr. 4, cap. 7, num. 5. — ⁷ Qu. 82, art. 3, dub. 1, n. 11. — ⁸ Part. 8, tr. 1, resol. 48. — ⁹ Aversa, de Euch., qu. 10, sect. 3, v. Quinto. — ¹⁰ Francisco de Lugo, de Sacram., lib. 4, cap. 11, a. n. 9, et n. 48 et 50; cfr. etiam Opusc. de Sacram. i. g., cap. 2, qu. 7, n. 59. — ¹¹ Amicus, tom. 7, disp. 31, n. 30. — ¹² Part. 9, tr. 6, resol. 39. — ¹³ Disp. 18, num. 22, 23, 24, 27 et 35. — ¹⁴ De Euch., qu. 5, punct. 1, n. 6. — ¹⁵ Can. 88; celebratum fuit anno 998;

qu. 2, resp. 2, commune esse ait cum S. Thoma, 3 P., qu. 82, art. 3, quod diaconus possit Eucharistiam ministrare in urgente necessitate, puta in mortis articulo.

237. - a) Quintanadvenas, tr. 4, singul. 8, n. 4, scribit: « Diaconus... in magno festo, v. g. Nativitas Domini aut Conceptionis B. Virginis, vel simili, si sacerdos absit, poterit e sacramento Eucharistiam educere, et seipsum ac alios communicare ».

b) Contradicunt scilicet Henriquez, Vasquez et Sà pro laicis; vel etiam (Henrig. et Vasq.) pro subdiaconis.

c) Coninck, qu. 82, n. 23, de opinione quod clericus diacono inferior et laicus possint eo casu alii Eucharistiam ministrare, dicit: « Nec damnare ausim..., nec etiam eam absolute ausim asserere ». Quod autem laicus possit eodem casu sibi ministrare: « Non ita liquet... »

praesente presbytero, Eucharistiam Corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget.

Sed dubitatur: an haec necessitas debet esse extrema?

Affirmat Contin. Tournely ⁸ cum Habert et Witasse, dicens requiri necessitatem praebendi viaticum dum abest sacerdos. Quia alias non vitaretur scandalum; cum jam obsoleverit usus qui primitus in Ecclesia invaluerat (ut testantur Alensis, Sotus, Silvester, etc.), nempe quod diaconi universe Eucharistiam populo ministrabant. — Sed negant communiter Suarez ⁹, Palaus ¹⁰, Lugo ¹¹, Laymann ¹²; et Salmant. ¹³ cum Rodriguez, Dicastillo, Henriquez: qui dicunt sufficere necessitatem gravem, nempe cum nullus adsit sacerdos qui commode possit ministrare ¹⁴. Et huic non dissentit Pater Concina, admittens sufficere ad id justam causam.

Immo Silvester ¹⁴ ait satis esse praeceptum episcopi vel parochi, etiamsi nulla causa subsit. Et Quintanadvenas ¹⁵ apud Renzi ¹⁶, tenet quod, absente sacerdote, etiam sine commissione et nulla urgente necessitate, possit diaconus ministrare. —

habetur ap. Labbe, tom. 2, col. 1440. — ⁸ De Euch., cap. 5, art. 2, concl. 2, v. Obj. 2. — ⁹ Habert, de Euchar., part. 1, cap. 16, qu. 1, resp. 2. — ¹⁰ Witasse, qu. 7, art. 2, assert. 3, i. f. — ¹¹ Alensis, part. 4, qu. 11, membr. 2, art. 3, § 2, quæst. (9). — ¹² Sotus, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 3. — ¹³ Silvest., v. Diaconus, n. 4, v. Dico 2; cfr. v. Eucharistia IIII, n. 5. — ¹⁴ Disp. 72, sect. 1, v. Dico 3. — ¹⁵ Tr. 21, punct. 17, n. 6. — ¹⁶ Disp. 18, n. 27. — ¹⁷ Lib. 5, tr. 4, cap. 7, n. 2. — ¹⁸ Tr. 4, cap. 9, n. 8. — ¹⁹ Amicus, tom. 7, disp. 31, n. 30. — ²⁰ Part. 9, tr. 6, resol. 39. — ²¹ Disp. 18, num. 22, 23, 24, 27 et 35. — ²² De Euch., disp. 11, dub. 5, n. 71. — ²³ Henrig., lib. 8, cap. 54, n. 2. — ²⁴ Concina, de Euch., cap. 7, n. 6. — ²⁵ V. Diaconus, n. 4.

Maxima tamen pars doctorum id negat, quibus in re morali difficile est repugnare ».

d) Pro laico scilicet qui Eucharistiam ministraret; eamdemque limitationem habet Francisco de Lugo, de Sacram., lib. 4, cap. 11, n. 7 et 48.

e) Scilicet communionem non facile a laico vel a clero non diacono ministrandam. Quin etiam Bonacina probabilius existimat id non posse fieri.

f) Ad hoc nempe ut diacono possit committiri officium Eucharistiam ministrandi. Praeterea Suarez et Rodriguez addunt illud raro extra gravissimam necessitatem esse committendum.

g) Renzi utique, de Eucharistia, cap. 3, qu. 2, citat Quintanadvenas ex Diana; sed vide in nota a, quibus verbis utatur Quintanadvenas.

Juxta alios, requiritur necessitas extrema.

Sufficit necessitas gravis.

Sed merito has duas opiniones rejicit Pater Suarez.

Omnis vero convenient quod in necessitate extrema, absente sacerdote, diaconus poterit et tenebitur viaticum ministrare, adhuc sine commissione. — Ita Toletus¹, Holzmann²; et Laymann³ cum Soto, Victoria, Henriquez, Miranda⁴, etc.

Diaconus autem, dum Eucharistiam ministrat, debet esse induitus superpelliceo⁵ et stola transversa; ut bene advertunt Holzmann⁶, Croix⁷ et alii.

Quaeritur 2º. *An liceat clericis aut etiam laicis in necessitate sumere Eucharistiam per seipsum?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Lugo⁸ (qui vocat communem), Gonet⁹, Contin. Tournely¹⁰; Bonacina¹¹ cum Henriquez, Sá¹², Victoria¹³, Silvestrò¹⁴, Paludano¹⁵, Possevino¹⁶, etc.; ac Salmant.¹⁷ cum Vasquez, Soto¹⁸, Fagundez et Dicastillo. — Ratio, quia laicus non potest Eucharistiam sumere, nisi de manu sacerdotis vel saltem diaconi. E converso hoc sacramentum non est necessarium ad salutem.

Secunda vero sententia affirmit: quam tenent Suarez¹⁹, Cajetanus²⁰, Filliucci²¹,

Suar., disp. 72, sect. 1, v. *Dico* 3; et v. *Difficultas vero*. — ¹ Lib. 2, cap. 28. — ² De Euch., n. 280. — ³ Lib. 5, tr. 4, cap. 7, n. 2. — ⁴ Sotus, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 3. — ⁵ Victor., Sum., n. 89. — ⁶ Henrig., lib. 8, n. 2. — ⁷ Loc. cit. — ⁸ Lib. 6, part. 1, num. 489. — ⁹ Disp. 18, n. 24. — ¹⁰ Clyp., tom. 5, tr. 4, de Euch., disp. 10, n. 19. — ¹¹ De Euch., cap. 5, art. 2, concl. 4. — ¹² Disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 1, n. 6. — ¹³ Henrig., loc. cit., n. 3. — ¹⁴ Tr. 4, cap. 9, n. 11. — ¹⁵ Vasq., disp. 219, cap. 1. — ¹⁶ Fagund., de 3 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 1, n. 10 et 13; et cap. 3, n. 8. — ¹⁷ Dicast.,

Valentia²², Escobar²³, Diana²⁴. Et probabilem putant Lugo²⁵ et Coninck²⁶. — Ratio, quia in tali casu necessitatis, puta in articulo mortis, urget praeceptum divinum communicandi. E converso, nullo praecepte divino vel ecclesiastico id appetit prohibitum; immo notum est quod olim fideles laici Eucharistiam in suas domos deferebant, et seipso propriis manibus communicabant: et hoc quidem propter necessitatem permittebatur. Cur autem, eadem necessitate occurrente, aliquando permitti non poterit o?

Deinde hic quaeritur 3º. *An liceat laico in necessitate ministrare viaticum moribundo?*

Negat D. Thomas²⁷, ubi, postquam dicit licere laico tangere Corpus Christi in necessitate, puta ut extrahat Eucharistiam e loco immundo, subdit: *Sed non est simile de dispensatione sacramenti; quia receptio hujus sacramenti non est necessitatis*. Et idem sentiunt Lugo²⁸, Petrocōensis²⁹; et [Contin.] Tournely³⁰ cum Contenson, Gonet, Henrico a S. Ignatio et Henno. — Ratio: tum quia hoc esset contra universalem Ecclesiae consuetudinem; tum quia hoc sacramentum non

tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 5, num. 98. — ¹¹ Disp. 72, sect. 3, in fine. — ¹² Comment. in Matth., xxvi, 26. — ¹³ Tr. 4, cap. 9, n. 285. — ¹⁴ Lib. 20, n. 456. — ¹⁵ Part. 3, tr. 4, resol. 47. — ¹⁶ Disp. 18, num. 23. — ¹⁷ In 4, dist. 18, qu. 1, art. 3, solut. 1, ad 3. — ¹⁸ Loc. cit., n. 22. — ¹⁹ De Euch., cap. 8, qu. 4. — ²⁰ De Euch., cap. 5, art. 2, concl. 4, quer. 1. — ²¹ Contens., lib. 11, part. 2, dissert. 3, cap. 1, specul. 3, v. *An autem laici*. — Gonet, Clyp., tom. 5, tr. 4, disp. 10, n. 18. — ²² Henric. a S. Ign., tom. 3, lib. 4, cap. 60, n. 776. — ²³ Henno, de Euch., disp. 7, qu. 3, concl. 4.

²² Miranda, *Man. praelator.*, tom. 1, qu. 42, art. 8, non satis accurate allegatur a Laymann; dicit enim: « Jam ex usu et consuetudine Ecclesiae diaconi hoc nullo modo possunt efficere, nisi existente gravissima causa et interveniente necessitate (ut est mortis articulus) et de mandato episcopi sive presbyteri ».

²⁴ Holzmann et Croix dicunt: « alba ».

²⁵ Sá, v. Eucharistia, n. 32, scribit: « Posse et laicum itidem quidam putant, alii negant ».

²⁶ Victoria, Sum., n. 89; Silvester, v. Eucharistia III, n. 5; Paludanus, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 4, concl. 3 et 4 (n. 18), loquuntur de Eucharistia a clericis inferioribus vel a laico aliis ministranda. — Sotus vero, in 4, dist. 13, qu. 1, art. 3, v. *Tertium autem*, tractat de administratione in genere.

²⁷ Possevinus, *de Offic. curati*, cap. 8, n. 24, refert factum reginae Scotiae quae sibi, ut fertur, Eucharistiam ministravit, quibus subdit Possevinus: « Quod tamen factum forsitan de Summi Pontificis licentia processisse ».

²⁸ Valentia, in 3 P., disp. 6, qu. 10, punct. 1, v. f., loquitur de administratione Eucharistiae facienda a laicis in genere; quin etiam potius id videtur intelligere de administratione moribundo facienda; dicit enim: « Id facere poterunt, ut periculo et necessitati proximi succurrant ».

²⁹ Coninck, qu. 82, n. 27, adducit Suarez, qui dicit esse probabile: sed vide hic superiorius in nota c, quid ipse Coninck sentiat.

³⁰ Huius S. Alphonsi doctrinae conformis est responsio a S. C. de Prop. Fide, die 10 Augusti 1841 data, qua declaravit licere perse-

In extre-
ma, potest
et debet mi-
nistrare si-
ne comis-
sione.

Juxta a-
lios, cleri-
cus et lai-
cus in ne-
cessitate
illicite sibi
ministrant.

Juxta a-
lios, licite.

rit judicio episcopi etiam laicis permitti Eucharistiam ministrare.

³¹ Probabile est, etiam extra mortis articulum, ex gravi causa licere sacerdoti, praeciso scandalo, sacram hoc.

³² Sacrosanctum concilium Tridentinum, sessione V, capitulo 1, de sacramento Eucharistie, canon 17: « Si ergo laicus, auctoritate episcopi, ministratur ei Eucharistia, non est contra legem, sed contra voluntatem dei, quia non est licet ».

³³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

³⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

³⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

³⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

³⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

³⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

³⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁴⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁵⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁶⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁷⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁸⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

⁹⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁰⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹¹⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹²⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹³⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴² Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴³ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁴ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁵ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁶ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁷ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁸ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁴⁹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁵⁰ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

¹⁵¹ Ex gratia causa licite seipsum communicare.

Privil
gium regu
larium Eu
charistiam
ministran
di.

Excepto
Paschate et
mortis arti
culo.

239. - « *Dixi II°. Vel privilegium.* — « Quale habent religiosi mendicantes, et « nominatum Societatis Jesu, ex Pauli III « bulla et aliorum, ut scilicet in suis tem
« plis, per se vel per alios sacerdotes illic
« celebrantes, communicare possint quos
« cumque Christi fideles. — Praeterquam
« in mortis articulo (in quo tamen, si ur
« geat necessitas, praesumitur ratihabitio
« Papae, etiam invito parocho, ut habet
« Bonacina¹⁾, et festo Paschatis». [Et p
« terquam, si episcopus rationabiliter alicui
« communionem prohibeat]. « Vide card. de
« Lugo²⁾.

« Porro per festum *Paschatis*, Pontifi
« ces hic videntur intelligere et prohi
« bere communionem illam qua satisfit
« pracepto annuae communionis; ut do
« cet Sà, *Filliuccius* et communiter. —
« Per mortis articulum intelligitur tempus
« quo vel mors proxime instat, et moraliter
« certa et inevitabilis est; vel quo est mor
« tis periculum, id est probabile dubium
« de vitae conservatione tali casu, quo
« valde frequenter mors solet accidere.
« Suarez³⁾ et alii ».

240. - « *Ex dictis resolves, quod regu
« lares licite dent Eucharistiam in arti
« culo mortis*, uti et in *Paschate*, sequen
« tibus casibus:

« 1°. Si extrema sit necessitas: ut si
« periclitetur de salute aeterna.

« 2°. Si sit gravis necessitas, id est pro
« babile mortis periculum, et parochus
« nolit vel non possit dare. Card. de Lu
« go⁴⁾.

Paulus III, bulla *Cum inter cunctas*, de die 3 Jun. 1545;
habetur in *Institut. S. J.* — ¹⁾ Disp. 4, de *Euch.*, qu. 5, punct. 1,
n. 10. — ²⁾ Disp. 18, n. 38, 49 et seqq. — *Sà, v. Eucharistia*,
n. 10. — ³⁾ *Fili.*, tr. 4, cap. 9, n. 264 et 265. — ⁴⁾ *De Poenit.*,
disp. 26, sect. 4, n. 2; et de *Relig.*, tr. 8, lib. 2, cap. 19,
n. 12 et 13. — ⁵⁾ *De Euch.*, disp. 18, n. 53. — ⁶⁾ *De Euch.*,
cap. 4, qu. 2, resp. 2. — *Henrig.*, lib. 8, cap. 55. — *Navar.*,

« go⁴⁾. — [Cum Roncaglia⁵⁾ et pluribus,
contra aliquos].

« 3°. Si a Pontifice vel episcopo ha
« beant privilegium: quale hoc tempore
« habent religiosi aliqui quibusdam locis
« ab episcopis dandi communionem pa
« schalem.

« 4°. Si quis in Paschate non possit in
« sua parochia communicare, nec petere
« veniam a parocho.

« 5°. Si, ratione communionis pascha
« lis, parochiae suae ante satisficerint,
« aut postea satisfacturi putentur; quia
« tunc parochis nihil decedit, cum ipso die
« Paschae abstinere a communione pos
« sint. — Sic, contra Henriquez et Navar
« rum, docent Sà, *Filliuccius*⁶⁾; [Ita etiam
Suarez⁶⁾, *Palaus*⁷⁾, *Anacletus*⁸⁾ cum com
muni] « et Laymann, qui addit^{c)}: nisi con
« staret parochum esse invitum, ac ratio
« nabilater id prohibere (v. gr. quod alias
« rationem communicantium habere in sua
« parochia non possit); tunc enim ad pa
« rochiam esse rejiciendos. — Card. de
« Lugo⁸⁾, Bonacina⁹⁾ ».

Refert noster Summus Pontifex Bene
dictus⁹⁾, declarasse S. Congregationem,
non posse regulares die Paschatis mini
strare Eucharistiam ex devotione com
municantibus. — Sed Roncaglia¹⁰⁾ et Wi
gandt¹¹⁾ in hoc constantem ajunt esse con
suetudinem in contrarium, quae jurisdic
tionem praebet.

« 6°. Si aegrotus neandum pervenerit
« ad eum statum, ut ex pracepto tenea
cap. 21, n. 52. — *Sà, v. Eucharistia*, n. 10. — ⁶⁾ Disp. 72,
sect. 2, v. *Dub. 2^om.* — ⁷⁾ Tr. 21, punct. 19, n. 3. — *Laym.*,
lib. 5, tr. 4, cap. 7, num. 4. — ⁸⁾ Loc. cit., num. 50. — ⁹⁾ *De Synodo*, lib. 9, cap. 16, num. 3. Cfr. etiam Pallottini,
v. *Sacram. Euch.*, § 1, n. 1 et seqq.; et *Thesaur. Resolut.*
S. C. C., tom. 7, fol. 162 et 181. — ¹⁰⁾ Loc. cit., qu. 2, resp. 2.
— ¹¹⁾ Tr. 12, exam. 4, num. 48.

pore paschali recipere in ea parochia in qua
degunt.

c) Laymann scribit: « Sin autem existim
etur contrariam esse parochi voluntatem, ut
contentus non sit paschali tempore communio
nem conferri parochianis suis, iis nimur de
quibus praesumi non potest in parochia etiam
communicasse aut communicaturos, tunc con
fessarius severius praecipere debet poenitent
ibus omnibus, ut in parochia communicent
paschali tempore; deinde, quantum fieri po
test, ipso dominico die Resurrectionis absti
nere debent a parochianis communicandis ».

« tur ad communionem; etsi tunc maneat
« obligatus suscipere communionem ex
« manu parochi in articulo mortis.

« 7°. Si aegrotus satisficerit praecerto
« de viatico, cum intentione illud implendi;
« quia administratio Eucharistiae tantum
« est vetita regularibus quando praece
« ptum communionis obligat. — Nunquam
« tamen, sine licentia episcopi vel parochi,
« licet religiosis publice Eucharistiam de
« ferre per plateas; cum id juri paro
« chorum consuetudine obtento deroget.
« Proinde eo casu in aegroti oratorio aliave
« honesto domus loco, de licentia Ordin
« narii, privatim facto Sacro, Eucharistia
« est danda. — Ita Suarez; vide Diana¹.

« 8°. Quibusdam qui frequenter com
« municant apud religiosos, nec possunt
« adduci ut communicent in parochia.
« Idque, ex tacito et praesumpto consensu:
« quem Laymann^{a)} putat facilius posse
« praesumi in militibus praesidiariis; item
« in aulicis, studiosis, aliisque academi
« cis, etc., qui frequenter communicantes
« extra suspicionem esse solent. — Vide
« Laymann^{b)}.

« 9°. Si in Paschate sint vagi, pere
« grini et advenae; secundum senten
« tiam probabile multorum, ut San
Speciali
ter pro va
gis et pere
grinis.

Suar., de *Relig.*, tr. 10, lib. 9, cap. 3, n. 12 et 13. —
1 Part. 4, tr. 4, resol. 14; et part. 9, tr. 9, resol. 63. —
2 Lib. 5, tr. 4, cap. 7, n. 4. — ³⁾ *De Matr.*, lib. 3, disp. 23,
n. 7. — ⁴⁾ *De 1° Praec. Eccl.*, lib. 1, cap. 8, n. 5. — ⁵⁾ *De Euch.*, disp. 18, num. 50. — ⁶⁾ Part. 3, tr. 2, resol. 12. —
7 De *Euch.*, cap. 5, art. 2, quaer. 2, v. *Circa illud...* 6. —
8 *De Euch.*, cap. 4, qu. 2, resp. 2. — *Passer.*, de *Statib.*,
qu. 187, art. 1, n. 979. — ⁹⁾ Loc. cit. — ¹⁰⁾ Disp. 72, sect. 2,

« chez³⁾, Fagundez⁴⁾, card. de Lugo⁵⁾,
« Diana⁶⁾.

Huic adversantur [Contin.] Tournely⁷⁾;
et Roncaglia⁸⁾ cum Barbosa⁹⁾ et Passe
rino, dicentes quod advenae debent su
mere communionem paschalem de manu
parochi loci; quia iste tunc censendus est
proprius eorum pastor. — Sed cum Bu
senbaum communissime oppositum docent
Sanchez⁹⁾, Suarez¹⁰⁾, Lugo¹¹⁾ (qui vocat fere
communem), Viva¹²⁾, Anacletus¹³⁾, Pa
laus¹⁴⁾; et Salmant.¹⁵⁾ cum Navarro¹,
Soto¹⁶⁾, Cajetano, Azor¹⁷⁾, etc. Ratio, quia
peregrini et vagi non habent proprium
pastorem. Et favet declaratio Eugenii IV¹⁸⁾
apud Sanchez, qui concessit peregrinis ut
possint in parochiae hospitiis communi
care; non autem coegerit, sed reliquit eos
dispositioni juris communis.

« 10°. Si sint famuli vel domestici vel
« familiares eorum qui circa tales habent
« privilegium. — Vide *Compendium Pri
vilegiorum Societatis*¹⁹⁾, et Diana¹¹⁾.

Bonacina¹⁸⁾ refert quamdam declara
tionem S. C. Concilii (apud Sà), qua di
ctum fuit, famulos saeculares monaste
riorum teneri sumere communionem pa
schalem in parochia. — Hoc autem, ait
Bonacina, non intelligendum de iis qui

Quid de
familis re
gularium.

d) Quidquid asserat Busenbaum, id Lay
mann, loc. cit., n. 4, non habet.

e) Barbosa, de *Parocho*, cap. 19, n. 16, qui
locus utique citatur a Roncaglia, non de com
munione loquitur, sed de confessione: « Vag
num debere confiteri parocho illi in cuius
parochia reperitur tempore perceptionis sa
cramenti ». Sed n. 15, (a Ronc non citat.) de
peregrinis et advenis loquens, scribit: « Hodie
ex tacita Ordinariorum voluntate per consu
tudinem confirmata, non solum possunt ad
venae et peregrini cuicunque approbato sa
cerdoti confiteri, sed etiam S. Eucharistiae
sacramentum, etiam tempore paschali, susci
pere, si ad propriam parochiam facile acce
dere nequeant ».

f) Sotus, in 4, dist. 18, qu. 4, art. 2, quam
vis a Salmant. hic citetur, contrariam tenet
sentientiam, referendo declarationem Euge
ni IV, juxta quam viatores in Paschate cen
sendi sunt tamquam incolae loci, quoad sa
cramenta Poenitentiae et Eucharistiae. — Na
varrus autem, qui a Salmant. ex Castropalo
citatur, tractat in cap. Placuit, de *poenit.*,
dist. 6, num. 80 et seqq., de sacramento
Poenitentiae, quod vagabundus juxta ipsum,
non solum a parocho loci, sed a quocumque
alio sacerdote accipere potest. De cetero affert
n. 17, ¹⁹ V. *Familias*, § 2. — ¹⁷ Part. 3, tr. 2, resol. 12. —
¹⁸ Disp. 4, de *Euch.*, qu. 7, punct. 2, num. 10. Cfr. etiam
Pallottini, v. *Sacr. Euch.*, § 1, n. 16 et 17. — *Sà, v. Eucha
ristia*, n. 9. — *Bonac.*, loc. cit., n. 10.

nii IV, juxta quam viatores in Paschate cen
sendi sunt tamquam incolae loci, quoad sa
cramenta Poenitentiae et Eucharistiae. — Na
varrus autem, qui a Salmant. ex Castropalo
citatur, tractat in cap. Placuit, de *poenit.*,
dist. 6, num. 80 et seqq., de sacramento
Poenitentiae, quod vagabundus juxta ipsum,
non solum a parocho loci, sed a quocumque
alio sacerdote accipere potest. De cetero affert
n. 17, ¹⁹ V. *Familias*, § 2. — ¹⁷ Part. 3, tr. 2, resol. 12. —
¹⁸ Disp. 4, de *Euch.*, qu. 7, punct. 2, num. 10. Cfr. etiam
Pallottini, v. *Sacr. Euch.*, § 1, n. 16 et 17. — *Sà, v. Eucha
ristia*, n. 9. — *Bonac.*, loc. cit., n. 10.

g) Azor, pariter a Salmant. citatus, con
trarium tenere videtur, dicendo, part. 1, lib. 7,
cap. 30, qu. 8, posse peregrinos in parochia
in qua degunt, praecipito satisfacere.

h) Est vivae vocis oraculum, quod repe
ritur in *Compend. privilegior. Mendicantium*,
14

degunt in monasteriis vel in locis exemptis a cura parochorum: et idem sentiunt Anacletus¹ cum communi (ut asserit), Roncaglia², Palaus³; et Salmant.⁴ cum Dicastro.

Attamen Wigandt⁵ et Benedictus XIV⁶ sentiunt oppositum. Nam (ut ait praefatus Benedictus) tantum illi servientes monasteriis sunt exempti a jurisdictione sui Ordinarii, qui (ut habetur in Tridentino⁷) *actu servant et intra eorum septa ac domo resident, subque eorum obedientia vivunt*. Unde, ut ait, non eximuntur ab obligatione communionis paschalis in parochia, famuli monasteriorum, nisi vivant intra ipsam clausuram, et sub obedientia praelatorum regularium. — Et huic con-

formia esse refert idem Benedictus plura decreta S. Congregationis, et signanter illud editum 22 Novembris 1721, ubi dictum fuit teneri recipere communionem in parochia, famulos monialium degentes in domibus sitis in atriis monasteriorum, muro circumvallatis, quae sunt contigua monasterii, cum janua quae clauditur.

Sed, hoc non obstante, refert Croix⁸, Societati Jesu expressum privilegium concessum fuisse, ut famuli domestici, intra septa religiosa habitantes, possint satisfacere communioni paschali communicando in templis Societatis. — Sed adnotat ibi Pater Zaccaria plures decrevisse S. Congregationem hoc privilegium non extendi ad alias religiones.

ARTICULUS II.

QUID REQUIRATUR IN MINISTRO, AD LICITAM ADMINISTRATIONEM EUCHARISTIAE.

241. *An Eucharistia deferenda ad infirmum cum stola, superpelliceo ac lumine. Quid de Extrema Unctione. — 242. An in necessitate liceat currere. — 243. An deferre Eucharistiam in equo. Et an, tantum ad eam adorandam. — 244. An liceat dispensare vel celebrare posterioribus digritis. Et an, medio instrumento tempore pestis. — 245. Quando peccet dispensans ob defectum ritus Ecclesiae. — 246. Quibus subjectis non liceat porrigerere communionem. — 247. An autem communio porrigena reis capite damnatur. Et an semifatuus et obsessus. — 248. Quomodo pastor debeat asservare Eucharistiam. Et an Eucharistia asservanda et deferenda semper sit cum lumine. — 249. An ministranda communio in Missa de Requie. — 250. Quid faciendum, si hostia decidat in terram. — 251. Quid faciendum de fragmentis hostiarum. — 252. Qua hora et qua die possit dari communio. — 253. Quoties parochus teneatur ministrare communionem. — 254. Quid notandum circa communionem quotidiana.*

Reverentia in ministranda Eu-
charistia.

241. — « Resp. I^o. Ut minister circa Eucharistiae distributionem non peccet, praeter gratiam, etiam reverentiam in eo tum ratio tum canones requirunt; ita ut praestet hoc sacramentum omitti (cum ejus susceptio saepe non sit necessaria ad salutem), quam admitti positiuam irreverentiam.

« Unde resolvest:

« 1°. Eucharistia non est deferenda ad infirmum nisi cum habitu decenti, id est cum stola et superpelliceo, ac praecedente lumine. (Secus est de Extrema

« Unctione, cuius materia, cum non sit sacramentum, non requirit tantam reverentiam). — [Ita etiam Mazzotta cum Croix^{a)} et communi].

« Putant tamen quidam, si habitus haberi non possit, aut sit tempestas, aut iter faciendum, non fore irreverentiam si sacerdos Eucharistiam in pyxide vel corporali involutam in sinu suo clam deferat. Quod certius videtur licere in locis haereticis, ubi etiam in necessitate, et clam praeciso scandalo, poterit porrigerere sine stola et superpelliceo; etsi

¹ Tr. 10, dist. 3, n. 40. — ² De Euch., cap. 4, qu. 2, resp. 2. — ³ Tr. 21, punct. 15, n. 10. — ⁴ Tr. 4, cap. 8, n. 30. — ⁵ Dicast., tr. 4, de Euch., disp. 10, dub. 7, n. 178. — ⁶ Tr. 12, exam. 4, n. 48. — ⁷ Notif. 55, n. 7. — ⁸ Sess. 24, de reform.,

cap. 11. — *Bened. XIV*, loc. cit., n. 8; cfr. Thesaur. resolut. S. C. Conc., 22 Nov. 1721, et 17 Sept. 1722. — ⁹ Lib. 6, part. 1, n. 635. — *Zaccaria*, in Croix, lib. 6, part. 1, n. 624. — *Mazzotta*, tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, n. 1. — ¹⁰ Disp. 72, sect. 4, v. *Tertio*. — ¹¹ De

v. Absolutio I, quoad saeculares, n. 5; sed signatur o parva, qua vivae vocis oracula non authentica indicantur

¹² Croix, lib. 6, part. 1, n. 489, de sola Eucharistia loquitur, et concordat; sed addit: « Attamen in necessitate pro viatico,

« nullo modo celebrandum sit sine vestibus sacris ob viaticum dandum. — Bonacina^{b)}.

Ministrare Eucharistiam sine lumine et solita confessione reputatur tantum veniale; ut communiter dicunt Suarez¹, Roncaglia² cum Quarto; Croix³ cum Gobat; et Salmant.⁴ cum Filiuccio, Granado et Fagundez; ac Mazzotta cum communi, ut asserit. — Ministrare autem sine stola et superpelliceo, communiter censem DD., esse mortale ex genere suo; ut Suarez⁵ et Roncaglia⁶, ac Filiuccius⁷. — Omissa tamen tantum stola, dicit Roncaglia pluribus videri solum veniale.

Utrum autem in necessitate liceat ministrare viaticum sine lumine et vestibus sacris? — Negat Bonacina^{c)} cum Silvestro^{d)} et Possevino; quia (ut ait) praestat potius reverentiam servari tanto sacramento quam infirmum communicare. — Sed communius et satis probabiliter affirmanit Croix⁸ et Mazzotta⁹, Gobat¹⁰, Elbel¹¹; et Renzi^{e)} cum Filiuccio^{f)}, Aversa^{g)}, Granado^{h)}, etc. Ratio, quia non rationabiliter praesumitur quod Christus, qui hoc sacramentum ad subsidium ani-

¹ Disp. 72, sect. 4, v. *Tertio*. — ² De Euch., cap. 4, qu. 3, resp. 2. — ³ Quarti, part. 2, tit. 10, sect. 3, dub. 3, diff. 3, v. *Dico 1° et 2°*. — ⁴ Lib. 6, part. 1, num. 489. — *Gobat*, tr. 4, n. 382. — ⁵ Tr. 4, cap. 9, n. 24. — ⁶ *Fili.*, tr. 4, cap. 9, n. 270. — *Jacob de Granado*, in 3 P., contr. 6, de Euch., tr. 12, disp. 3, num. 2. — *Fagund.*, de 3° Praec. Eccl., lib. 3, cap. 3, n. 9. — *Mazzotta*, tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, n. 1. — ⁷ Disp. 72, sect. 4, v. *Tertio*. — ⁸ De

In necessitate, ad viaticum dandum, licet omituntur.

Euchar., cap. 4, qu. 3, resp. 2. — ⁹ Tr. 4, cap. 9, n. 270. — ¹⁰ *Roncagl.*, loc. cit. — *Possev.*, de Off. curati, cap. 5, n. 38. — ¹¹ Lib. 6, part. 1, num. 489. — ¹² Tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, n. 1. — ¹³ Tr. 4, n. 413. — ¹⁴ De Euch., n. 63. — ¹⁵ Loc. cit. — ¹⁶ Tr. 4, singul. 8, n. 2. — ¹⁷ Loc. cit., n. 614. — *Gobat*, loc. cit., n. 416 (edit. Monach., n. 406). — ¹⁸ Tr. 4, cap. 9, num. 25. — ¹⁹ Disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 2, n. 9. — ²⁰ *Possev.*, de Offic. curati, cap. 5, n. 37.

In necessitate, sa-
cerdos via-
ticum defi-
rens potest
currere.

Potest
quandoque
uti e quo
mansueto.

si aliquo negligeretur, posset deferri et dari sine ulla ejusmodi veste, itemque sine lumine».

^{b)} Bonacina, *disp. 4, de Euch.*, qu. 5, punct. 2, n. 8, habet primum assertum Bussenbaum.

^{c)} Bonacina, *loc. cit.*, n. 8, loquitur (sicut et Possevino) de deferenda Eucharistia, addens secus esse de Extrema Unctione, quae non indiget tanta veneratione quanta adhibenda est SS. Eucharistiae sacramento». Ex quibus colligi potest ratio quam Bonacinae S. Alphonsus tribuit.

^{d)} Silvester non satis accurate a Bonacina ex Possevino allegatur; nam v. Sacramentum, n. 3, ut notat Possevino, docet viaticum non esse absolute necessarium; hinc concludit Possevino, posse non deferri potius quam sine lumine et vestibus sacris deferatur.

^{e)} Renzi, *de Euch.*, cap. 3, qu. 15, adhaeret sententiae negativae, pro qua etiam citat Filiuccium, Aversam, Jacobum de Granado. Et certe ii auctores non tenent affirmativam.

marum instituit, et Ecclesia quae tam benigna est mater, voluerint moribundos tanto bono privari, ne praescriptae caeremoniae omittantur^{f)}.

Deferre autem Eucharistiam ad aliud altare sine vestibus sacris, dicit Croix¹² cum Diana¹³ et communi, non excedere peccatum veniale. — Censet etiam Pasqualigo¹⁴ apud Croix¹⁵, quod episcopus potest dispensare, ut deferatur viaticum cum pileolo in villis et pagis.

242. — « 2°. Praestat aegrum non communicatum mori quam sacerdotem in habitu cum sacramento per publicum currere; etsi festinare valde debeat, ut dicit Quintanadvenas¹⁶. [Sed probabile est posse sine irreverentia currere in necessitate; ut Croix¹⁷ cum Gobat; item, contra Salmant.¹⁸ cum Bonacina¹⁹]. — Secus est in Baptismo et Poenitentia, si probabiliter timeretur ne aegrotus decederet in mortali. Tunc enim currendum esset; ut habet Bonacina²⁰, ex S. Thoma²¹, Possevino et aliis».

243. — « 3°. Ad infirmum longe distante licere parocho Eucharistiam deferre in equo mansueto, ita ut non sit peri-

¹ Disp. 72, sect. 4, v. *Tertio*. — ² De Euch., cap. 4, qu. 3, resp. 2. — ³ Tr. 4, cap. 9, n. 270. — ⁴ *Roncagl.*, loc. cit. — ⁵ *Possev.*, de Off. curati, cap. 5, n. 38. — ⁶ Lib. 6, part. 1, num. 489. — ⁷ Tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 3, § 2, n. 1. — ⁸ Tr. 4, n. 413. — ⁹ De Euch., n. 63. — ¹⁰ Loc. cit. — ¹¹ Tr. 4, singul. 8, n. 2. — ¹² Loc. cit., n. 614. — ¹³ *Gobat*, loc. cit., n. 416 (edit. Monach., n. 406). — ¹⁴ Tr. 4, cap. 9, num. 25. — ¹⁵ Disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 2, n. 9. — ¹⁶ *Possev.*, de Offic. curati, cap. 5, n. 37.

^{f)} Et S. C. de Prop. Fide, die 20 Decembris 1739 et 9 Decembris 1822, huic sententiæ affirmativaे adhaesit, declarans id in casu necessitatis licere. Idemque declaravit S. R. C.; vide ejusdem *Decreta authentica*, n. 3234, dub. 1, qu. 1 et 3.

^{g)} Diana, part. 10, tr. 13, resol. 34, id refert ex alio auctore, quem nec probat nec reprobatur.

^{h)} Pasqualigo, *de Sacrif. Miss.*, qu. 833, n. 3, asserit episcopum posse dispensare, « si adsit justa causa»; et subdit hanc esse praxim in villis, ut sic utatur pileolo. Et ita etiam Pasqualigo citatur a Croix, *loc. cit.*, n. 614.

242. — ^{a)} Bonacina, qu. 5, punct. 2, n. 9, scribit: « Parochum non teneri Eucharistiam ad infirmum morti proximum deferre, si timeat fore ut eam non possit administrare infirmo, nisi valde festinanter currat; nam cursus nimis festinus videtur repugnare reverentiae tanto sacramento debitae».

^{b)} S. Thomas citatur a Bonacina pro sola

« culum lapsus, docet Quintanadvenas¹. [Idem tenet Elbel² cum Gobat, si fiat causa tempestatis vel distantiae, vel quia periculum est in mora. Idque concessit S. Carolus³]. « Sed negant Possevinus⁴ et Barbosa, nisi loci consuetudo permit-tat. Adduntque non licere pyxidem dare portandam laico, quantumvis pastor sit fatigatus; sed potius ex collo suspensandam bursam.

« 4º. Eucharistia non est deferenda ad aegrum, venerationis tantum causa, ut adoret vel osculetur, si sumere non possit. Quod etiam prohibuit Congregatio cardinalium: quae tamen non videtur prohibere ut venerationis causa deferatur ad lectum, si in domo celebretur».

In hoc attendendum omnino decretum S. C. Concilii, *in sess. 13, can. 7*, (apud Lugo⁵), ubi sic declaratum fuit: *Non licet sanctam Eucharistiam ad aegrotantes deferre, qui morbi gravitate impediti sumere eam non possunt, sed venerationis gratia solent eam deosculari. Et si forte aliquo in loco talis est consuetudo, ea prorsus est tollenda, quod Pius V prohibuit.*

¹ Tr. 4, singul. 8th, n. 2. — ² Confer. 13, de Ministro Euch., num. 74. — ³ Gobat, tr. 4, num. 415 (edit. Monach., num. 405). — ⁴ Barbosa, de Parocho, cap. 20, num. 51. — ⁵ Resp. moral., lib. 1, dub. 11, num. 3. Cfr. etiam Rituale Rom., tit. de Commun. infirmorum. — ⁶ Disp. 4, qu. 5, punct. 2, num. 10. — ⁷ Possev., cap. 5, num. 49. — ⁸ Tr. 5, disp. 4, qu. 1, cap. 8, § 2, num. 3. — ⁹ Lib. 6, part. 1,

ratione qua fulcitur ultimum hoc assertum: quemlibet scilicet teneri vitam suam prodigere in extrema spirituali necessitate proximi. Atvero Angelicus, loco a Bonacina allegato, nempe in *2^a 2^a, qu. 185, art. 5*, dicit tantum pastorem non posse gregem deserere propter quocumque periculum imminens, ubi ejus corporalis praesentia necessaria est proximi salutis spirituali.

^{243.} — ^{a)} S. Carolus, in *Actis Mediolan.*, part. 4, Instr. visit. infirmor., § De communione, v. *SSimum Sacramentum*, nullam mentionem de hoc facit.

^{b)} Possevinus male hic a Busenbaum allegatur, nam, *cap. 8, n. 41 et 42*, vult ut loci consuetudini se conformet, addens: « Et si nulla sit consuetudo, nullum est peccatum equo ferre, nisi equus esset indomitus et praeceps».

^{244.} — ^{a)} Ita sane citatur Toletus a Bonacina. Sed Possevinus, a quo Bonacina videtur citationem accepisse, dicit *loc. cit.*, totam qui-

244. — ^{c)} Non licet dare Eucharistiam aliis digitis, si indice et pollice ob chiragram dari non possit; ut docent Bonacina⁴ et Possevinus: — contra Totetum⁵, cuius sententia tutu videtur, si alias aeger sine viatico esset moriturus: praesertim si tunc detur duabus indicibus.

Quaeritur: *an qui laborat chiragra, possit aliis digitis quam pollice et indice ministrare Eucharistiam?*

Affirmant Mazzotta⁶; et Croix⁷ cum Arriaga⁸, Leandro et Gobat⁹; quia, licet soli primi digitii sacerdotis inungantur, tamen tota manus consecratur. — Probabilis vero negant Diana¹⁰, Renzi¹¹; et Bonacina¹² cum Possevino. Ratio, quia, etsi tota manus sit consecrata, attamen index et pollex ex rito Ecclesiae ad hoc ministerium deputantur.

Et quamvis communiter admittant cum Busenbaum, Diana et Renzi¹⁰; item Concina¹³, Salmant.¹⁴, Tournely¹⁵ et Roncaglia¹⁶, contra Bonacina, posse ministrari Eucharistiam posterioribus digitis in casu extremae vel gravissimae necessitatis: — pariter tamen communiter dicunt Palaus¹⁷

num. 490. — ^{a)} Leander, is est *Emman. a Conceptione*, Summa novem partium Leandi, num. 370. — ^{b)} Part. 10, tr. 11, resol. 40; et tr. 16, resol. 80. — ^{c)} De Euchar., cap. 3, qu. 16. — ^{d)} Loc. cit., n. 10. — ^{e)} Possev., loc. cit., n. 49. — ^{f)} Diana, part. 10, tr. 16, resol. 80. — ^{g)} De Euch., cap. 3, qu. 16. — ^{h)} Tr. 4, cap. 9, n. 26. — ⁱ⁾ Bonac., disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 2, n. 10. — ^{j)} Tr. 29, disp. 6, punct. 11, n. 3.

dem manum esse consecratam; consuetudinem tamen declarare solos pollices et indices esse convenientes, et addit: « Tolet., *Instit.*, lib. 1, cap. 58, n. 2, licet ibi loquatur non de administratione, sed de sola celebratione, hoc concedit». At re vera Toletus, *cap. 63, n. 2*, (non autem *cap. 58*), irregulariter esse ait qui pollice et indice careret.

^{b)} Arriaga, *de Euch.*, disp. 48, n. 11, habet solum rationem qua utuntur auctores hujus opinionis, nimurum: « Sacerdos habet... vi ordinis et consecrationis potestatem tangendi Venerabile...; ad id enim muneric specialiter ei consecrantur manus».

^{c)} Gobat, tr. 4, n. 391 et 422, id concedit in vera necessitate».

^{d)} Concina, *de Euch.*, cap. 7, n. 15; Contin. Tournely, *de Euch.*, cap. 5, art. 2, v. *Quaeres 5*; Roncaglia, *de Euch.*, cap. 4, qu. 3, resp. 2, dicunt posse id fieri in casu necessitatis, quod ipse Concina intelligit expresse de gravi et rationabili causa.

Adhibere
alios digitos
praeter pollicem et in-
dicem, illi-
citum.

Etsi mini-
ster chiragra labo-
rat.

Quid de
usu instru-
menti in mi-
nistranda
Eucha-
ristia.

et Laymann¹; Bonacina² cum Suarez, Molina, Sayro, Avila, Filiuccio et Reginaldo, quod si quis haberet pollicem ita infirmum, ut non posset cum eo hostiam frangere, non posset quidem celebrare³. Idque infertur ex *cap. ult.*, *de corp. vitiat.*, ubi dictum fuit, tum tantum permittendum alicui sacerdotio initiari, cum habeat pollicem aptum ad frangendam hostiam. — Regula autem generalis est, id quod est impedimentum ad suscipiendum Ordinem, post susceptionem exercitium Ordinis impediare. Vide Salmant.⁴

Et idem dicunt Bonacina⁵, Viva⁶ et Mazzotta⁷, de sacerdote qui indicem haberet ineptum ad usum⁸.

« 6º. Non licet tempore pestis porrigerere Eucharistiam medio aliquo instrumento (multo minus deponere alicui in scutella, ut ab ipsomet aegro sumatur); sed manu danda est, ut docet Bonacina, ex Suarez⁹ et aliis. — Quamvis Possevinus¹⁰ non improbabiliter dicat posse, praeciso scandalo et periculo lapsus in terram, instrumento ad id rite confecto dari». [Puta in cochleari. Id tamen negant Diana¹¹; et Renzi¹² cum Fagundez¹³] et concilio Mediolanensi V, ubi id vetitum fuit. Sed merito putant non improbabiliter

¹ Lib. 1, tr. 5, part. 5, cap. 7, n. 1. — ² Disp. 7, de Irregul., qu. 2, punct. 2, num. 16. — ³ Suar., de Censur., disp. 51, sect. 2, n. 17, v. *Quinto potest.* — ⁴ Molina, tr. 3, disp. 70, num. 3. — ⁵ Sayr., de Censur., lib. 6, cap. 9, num. 2 et 4. — ⁶ Avila, part. 7, disp. 3, dub. 1. — ⁷ Filiu., tr. 19, cap. 6, num. 178. — ⁸ Regin., lib. 30, tr. 2, num. 53. — ⁹ Tr. 10, cap. 7, num. 2. — ¹⁰ Disp. 7, de Irregul., qu. 2, punct. 2, num. 16. — ¹¹ De Irregul., qu. 9, art. 4, num. 15. — ¹² Tr. 8, disp. 5, qu. 2, cap. 5, num. 1. — ¹³ Part. 5, tr. 3, resol. 50; cfr. part. 4, resol. 114. — ¹⁴ De Euchar., cap. 3, qu. 16. — ¹⁵ Concil. Mediol. V, part. 2 constitut., cap. 15, v. *Atuero*. —

¹⁶ Scilicet ii auctores dicunt ejusmodi infirmos digitis esse irregulares.

¹⁷ Viva sic loquitur: « Qui parte etiam pollicis aut indicis caret, et qui laborat debilitate digitorum, ita ut notabiliter impeditur frangere Eucharistiam illamque tractare», est irregularis. Et ita etiam Bonacina.

¹⁸ Suarez, licet a Bonacina hic citetur; id tamen, *de Poenit.*, disp. 44, sect. 3, n. 17, v. *Dico 3^a*, non habet.

¹⁹ Possevinus, *de Offic. curati*, cap. 8, n. 35, de iis qui doctrinam hanc tenent scribit: « Forte possent sustineri»; sed postquam rationes hujus opinionis exposuit, concludit: « Ego tamen consulio non recedendum a communi usu Ecclesiae, qui est ministrare imme-

licitum in tali necessitate, cum Busenbaum, Bonacina¹; item Mancinus et Merchant, apud Croix²; et Salmant.³ cum Gavanto⁴, Leandro, etc.: quia necessitas satis videtur excusare a solito rito Ecclesiae]. — « Quod in praxi, pro aegroto, qui non potest trajicere hostiam (ut sci-licet ei detur Eucharistia, imposita particula hostiae cum vino in cochleari), admittit Praepositus⁵ et Escobar⁶, Dia-na⁷ ». [Vide dicenda n. 288, v. *Dicunt*].

« 7º. Sacerdos podagra laborans potest deferi ad altare, ut ibi Eucharistiam administret; seclusa tamen alia prohibitiōne. — Ita Possevinus⁸, Bonacina⁹.

245. — « Resp. IIº. Requiritur praeterea ut eam dispenset ritu Ecclesiae consueto: deinde, ut eam neget (per se loquendo) indispositis animo vel corpore; denique, si pastor sit, ut ministret eam ovibus, quoties rationabiliter petunt. — Bonacina¹⁰.

« Dixi 1) *Ritu Ecclesiae*; quia legitimus Ecclesiae ordo sub peccato obligat.

« Unde resolves:

« Peccat, 1º. Qui Eucharistiam dat sub utraque specie, locis vel personis quibus a Pontifice non est concessum. — Item, si morituro, qui ob linguae aridi-

Eucha-
ristia mini-
stranditu
Ecclesiae.

Sub specie
vini, nun-
quam licita
laicis secu-
so privilegio.

« tatem non potest hostiam trahicere, det « species vini » : [Ut communissime dicunt Tamburinius¹ cum Fagundez et Diana^{a)}; item Croix^{b)} cum Suarez, Lugo, Dicastillo, etc., contra Ochagavia^{c)}, etc.; quia praeceptum viatici non obligat, quando nequit sumi debito modo et Ecclesiae ritu] « licet talem a mortali excusare conetur « Amicus apud Diana^{d)}, Bonacina^{e)}, Sanchez, Possevinus^{f)}, Barbosa, contra « ipsum Diana^{a)}.

« 2º. Qui dispensat sine ueste sacra vel « lumine, aut praevia confessionis generalis formula ». — [Vide dicta n. 241].

« 3º. Qui laico dat hostiam maiorem. « — In necessitate tamen, vel in casu magna devotionis, licet ex majore partculam defractam dare »; [Id si fit sine causa non est licitum, sed non excedit veniale; ut recte ait [Contin.] Tournely^{g)} cum Passerino. Sufficit autem ad illud excusandum, si communicandus sit infirmus, vir nobilis, famulus, vel alias qui sine incommode exspectare non potest, etiamsi tantum ex devotione communicet^{h)}; ut dicunt communiter idem [Contin.] Tournelyⁱ⁾ et Concina^{j)}; Salmant.^{k)} cum Dica-

Omittere vestes sacras et lumen, illicium.

Item, dare laico maiorem hostiam.

Quando licet dare partem maioris hostiae.

¹ Method. SS. Commun., cap. 5, num. 3. - *Fagund.*, de 3 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 4, n. 20. - *Suar.*, de Euch., disp. 71, sect. 3, v. f. - *Lugo*, Resp. moral., lib. 1, dub. 10, num. 2 et 8. - *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 10, dub. 11, num. 228. - *Amicus*, tom. 7, disp. 29, n. 108. - ^{a)} Part. 8, tr. 1, resol. 24. - *Barbosa*, de Paroch., cap. 20, n. 45. - ^{b)} De Euch., cap. 5, art. 2, quer. 8. - *Passer.*, de Statib., qu. 187, art. 1, num. 959. - ^{c)} Loc. cit. - ^{d)} De Euch., cap. 7, n. 12. - ^{e)} Tr. 4, cap. 9, num. 19. - *Dicast.*, tr. 4,

stillo, Diana, Granado, etc.; ac Elbel^{l)} cum S. Antonino, Silvestro et Bonacina] — « vel etiam in defectu minorum, plures majores consecrare; easque deinde in minores partes (non tamen adeo parvas, ut honeste dari non possint) divisas distribuere. — Ita Sà^{f)}, Bonacina^{f)} ».

246. - « Dux 2º. Per se neget: quia alias cooperabit peccato. Per accidentem tamen saepe dare potest, v. gr. si sine scandalo, aut gravi damno suo vel poenitentis, negari non possit. — Vide Bonacina^{g)}, Possevinum^{h)}.

« Unde resolves:

« 1º. Peccat: 1º. Qui dat pueris ante annum discretionis (nisi in articulo mortis) qui forte circa annum decimum incipit ». — [Vide infra n. 301].

« 2º. Qui dat amentibus, quando nunquam sunt usi ratione. Si vero usi sint, potest et debet illis dari in articulo mortis, si possit sine periculo irreverentiae, et non constet^{a)} incidisse in amentiam in statu peccati mortalis. Laymannⁱ⁾. — [Vide dicenda n. 302].

« 3º. Qui dat peccatori publico, v. gr. histrioni turpes comoedias cum mortali

Eucharistia per se neganda indispositis:

Pueris ante discretionem.

Perpetuo amentibus.

Peccatori publico.

disp. 11, dub. 6, num. 113 et 117. - *Diana*, part. 5, tr. 3, resol. 54; cfr. part. 1, tr. 14, resol. 37. - *Jacob. de Granado*, in 3 P., controv. 6, de Euch., tract. 12, disp. 3, num. 3 et 4. - ² De Eucharistia, num. 59. - *S. Anton.*, part. 3, tit. 13, cap. 6, § 5. - *Silvest.*, v. *Eucharistia II*, num. 15, § *Septimum*. - *Bonac.*, disp. 4, qu. 5, punct. 1, num. 14. - ³ Disp. 1, de Sacramentis in genere, qu. 6, punct. 4. - ⁴ Cap. 5, n. 21. - ⁵ Lib. 5, tract. 4, cap. 4, num. 4 et 3.

citra scandalum, inquit, cum non possit haberi alias, credo non peccare mortaliter curatum qui dicto modo ea [sacramento] administraret. Melius ageret, si faceret recipientem sacramenta accedere, et ipse curatus deinde sacramentum administraret, et hoc maxime quadrat in Eucharistia ».

245. - ^{a)} Diana, part. 5, tr. 3, resol. 34, utramque opinionem affert, neque ipse assentit quamnam amplectatur. Unde inferius male adducitur a Busenbaum, quasi sit contra hanc sententiam. Cfr. etiam part. 8, tr. 1, resol. 24.

^{b)} Croix, lib. 6, part. 1, n. 611, negat eo casu teneri viaticum sub specie vini sumere. Sed in fine approbat Tamburinius, qui dicit: « Melius esse dare minimam particulam specierum panis cum vino vel juscule, quam species vini ».

^{c)} Ochagavia nempe, de Euch., tr. 2, qu. 18,

n. 9, vult, ut probabilius, moribundum eo casu teneri ad susceptionem speciei vini.

^{d)} Doctrinam hanc apud Bonacinam, Sanchez aut Possevinum reperire nequivi.

^{e)} Contin. Tournely, Dicastillus, Granado, Bonacina non loquuntur de eo qui ex sola devotione communicaret; plerique tamen ex iis id satis innuunt negando, ut Dicastillus, requiri gravissimam causam; vel dicentes satis esse rationabilem causam. — S. Antoninus tamen loquitur de eo qui est infirmus « ad mortem ».

^{f)} Emmanuel Sà, v. *Eucharistia*, n. 15, haec dumtaxat scribit: « Potest sacerdos communicaturo dare partem suae hostiae, si alia non est ». — Bonacina vero, disp. 4, de Euch., qu. 5, punct. 1, n. 14, asserit sacerdotem posse, « si adsit rationabilis causa », partem suae hostiae dare quando aliam non habet.

246. - ^{a)} Aut « praesumi debeat », subdit Laymann.

« repreasentanti, usurario, meretrici, con- « cubinario: de quibus vide *Filliuclum*¹. [Vide dicta n. 47, v. *Sed hic*.] — « Dux « publico. Quia si occulte tantum scias « esse indispositum, occulte quidem, non « tamen publice petenti est neganda: nisi « indispositio ex confessione sit nota; tunc « enim extra eam ne licet quidem mo- « nere, ut docet Sanchez, Bonacina, Lay- « mann², card. de Lugo³. — [Vide dicta n. 49 et 50].

247. - « 2º. Peccat idem qui negat reis morte plectendis (quibus etiam potest dari aliquot, immo una hora ante mortem, ut habet Sà: danda vero est, si fieri potest, non in carcere, vel alio loco in honore, etiam ob crimen sagarum captis, dummodo poenitentiam prae se ferant: etiam si crimen negent, et violenta duret suspicio. — Tanner⁴ ».

Negat Contenson^{a)} posse dari communionem capite damnatis: nisi diu prius poenitentia sua crima expiaverint. — Sed recte affirmat laudabilius posse dari dispositis per confessionem Pater Concina^{b)} et Juenin^{c)}, ut usus habet in Italia et Germania (secus in Gallia et Hispania), et etiam una hora ante mortem, si necessitas urgeat, ut admittit Concina^{d)}. Ex concilio enim Nicaeno praescribitur quod Eucharistia danda est omnibus qui ad vitae exitum veniunt^{e)}.

« 3º. Recte facit: 1º. Qui raro, v. gr. in Paschate, dat communionem semifatuus,

¹ Tr. 4, cap. 9, num. 276. - *Sanct.*, de Matr., lib. 3, disp. 16, n. 3 et 4. - *Bonac.*, disp. 1, de Sacr. i. g., qu. 6, punct. 4, n. 4. - ² Lib. 5, tr. 4, cap. 6, n. 10; cfr. tr. 6, cap. 14, n. 9. - ³ De Sacram. i. g., disp. 8, n. 189; cfr. de Poenit., disp. 23, num. 126 et 130. - *Sà*, v. *Eucharistia*, num. 2. - ⁴ Tom. 3, disp. 4, qu. 5, dub. 4, num. 103. -

247. - ^{a)} Contenson, lib. 11, part. 2, dis- sert. 4, cap. 1, specul. 3, § *Corollaria*, v. *In- fertur* 7: « Reos morti adjudicatos, inquit; Eucharistiae esse capaces, si modo vere poenitentiae, et peccata confessione sacramentaliter eluerint ». Hinc non dissentit a sententia quam ipse S. Alphonsus tenet.

^{b)} Concina, de Euch., cap. 8, n. 5, dicit « rite dispositis »; quod jure S. Alphonsus interpetrat de dispositione per confessionem, cum reus capitis censeatur esse in mortali.

^{c)} Juenin, Comment. de Sacram., dis- sert. 4, qu. 6, cap. 4, concl. 2 et 3, commen- morat dumtaxat usum italicum et germanicum, et contrarium usum gallicum et hispanicum.

« et qui debilem habent rationis usum, si saltem hunc cibum a profano distingue norint; ut habent Henriquez^{f)} et Possevinus^{f)}. — Idem fere dicendum est de surdis et mutis a nativitate. Vide Laymann⁵.

« 2º. Qui dat obsessis a daemone: dummodo sine irreverentia possint sumere. « Ita Suarez, Bonacina, Reginaldus ». — [Vide dicenda n. 303, in fine].

248. - « Dux 3º) Si pastor sit. — Unde resolves:

« 1º. Talis peccat graviter contra justitiam et caritatem si subditis in periculo mortis, licet peste infectis, non det ». [Vide dicta n. 233]. — « Alius vero sacerdos, qui in tali casu, absente vel nolente parocho, nollet dare, peccaret tantum contra caritatem: etsi, secundum Chapeauville⁶, mortaliter.

« 2º. Pastor, ut Eucharistiam opportune petitibus possit ministrare, tenetur eam asservare cum lumine in ecclesia (ne licet alibi, ne in sacellis quidem nobilium, vel choro monialium, aut inter septa monasterii earum, ut habet Tridentinum⁷, nisi cum facultate in sollemnibus festo) in pyxide; quae non necessario est consecrata: licet, si consecrata non sit, debeat interius vestiri vitta linea ex tela consecrata; ut ex S. Thoma^{a)} docent Vasquez, Azor^{a)} et Reginaldus^{a)}. — [Vide de hoc dicenda n. 424, v. *Hic ultimo loco*].

Concil. Nicaen., I, can. 13; ap. Labbe, tom. 2, col. 46.

⁵ Lib. 5, tr. 4, cap. 4, num. 5. — *Suar.*, disp. 69, sect. 2, v. *Quarto*. — *Bonac.*, disp. 4, qu. 6, punct. 1, n. 6. — *Regin.*, lib. 29, n. 80. — ⁶ De Necessit. et Modo ministrandi sacram. tempore pestis, cap. 4, qu. 37, n. 2. — ⁷ Sess. 25, de regular., cap. 10. — *Vasq.*, disp. 233, cap. 4, n. 35 et 36.

Pastor negans Eucharistiam subditis, qualiter peccet.

Eucharistia ubi servanda.

^{a)} Concina, loc. cit., scribit: « In ipso mortis exitu ».

^{b)} Et sane S. C. de Prop. Fide, die 5 Iulii 1841, declaravit, posse, et quidem per modum viatici, capite damnatis deferri SS. Sacramento, pridie vel ipso die eorumdem executionis.

^{c)} Henriquez, lib. 8, cap. 42, num. 3; Possevinus, cap. 8, num. 9, id concedunt citra irreverentiam, quod Henriquez (de pueris loquens) hoc modo interpretatur: « Dum nesciunt, inquit, hunc cibum discernere a profanis ».

^{d)} Auctores isti non satis accurate citantur a Busenbaum; Azor enim, part. I,

Lumen co-
ram Eucha-
ristia arde-
re debet.

« 3º. Si ob graviter culpabilem negligi-
gentiam parochi, vel ejus cui ista cura
commissa est, integro die, vel aliquot
integris noctibus, lumen non ardeat ante
venerabile Sacramentum, peccare eum
mortaliter (secus, si per horam tantum)
docet Quintanadvenas¹, item Diana²:
— licet Marchant³ obligationem et con-
suetudinem tam universalem neget: uti
et de lumine paeferendo, quando de-
fertur Sacramentum foras; atque ex
causa id posse omitti, ut cum defertur
ad aegrum longe distantem, nec com-
mode fieri potest cum lumine ». — [Vide
dicta hic, n. 241, v. *Ministrare*].

249. — Plura quaesita diversa et utilia
ad praxim hic sunt resolvenda.

Quaeritur 1º. An in Missa de *Requiem*
possit dari *communio*? — Hic tria dubia
occurront.

Dubitatur 1º. *An liceat communionem
ministrare intra Missam?*

Negat Gavantus⁴, et Croix⁵ ex de-
creto S. C. Rituum, edito die 22 Januarii
1701. — Sed affirmant merito Pignatelli⁶,
Quarti⁷; et Merati⁸ cum Castaldo et aliis
pluribus. Probatur ex Tridentino⁹, ubi di-
citur: *Optaret... sacrosanta synodus, ut in
singulis Missis fideles adstantes... Eucha-
ristiae perceptione communicarent.* (Nota
in singulis Missis; ergo etiam in Missis
defunctorum). Item, quia in canone etiam
missalis defunctorum dicitur: *Ut quotquot
ex hac altaris participatione sacrosan-
ctum Filii tui Corpus et Sanguinem sum-
pserimus, etc.* Deinde ibidem inferius post
communionem celebrantis, sic habetur: *Si
qui sunt communicandi, eos communicet
antequam se purificet.* Refertque Merati
haec verba inserta fuisse in missali defun-
ctorum tempore Urbani VIII, qui haec

¹ Tr. 4, singul. 1, num. 2 et 3. — ² Part. 9, tr. 6,
resol. 34. — ³ Resolut. pastor., tr. 4, cap. 5, qu. 3, n. 4.
— ⁴ Part. 2, tit. 10, num. 6, lit. n. — ⁵ Lib. 6, part. 1,
n. 492. — ⁶ Tom. 9, consult. 90, n. 38 et 39. — ⁷ Part. 2,
tit. 10, num. 6, in explic. literal. v. *Tertio*. — ⁸ Part. 2,
tit. 10, rubr. 6, Nov. Observ., num. 28. — *Castald.*, Prax.

praescripsit inter caetera: *Comunicando
fra la Messa de Requiem, si faccia lo
stesso; né si dia alcuna benedizione.*

Nec obstat decretum oppositum anni
1701. Nam asserit idem Merati invenisse
adnotatum in Directorio Ecclesiae Ge-
nuensis anni 1715, quod, licet anno 1701
a S. Congregatione vetita fuisse com-
munio fieri in Missis defunctorum, tamen
ab eadem S. Congregatione ex novis mo-
tivis prohibitum fuit extra dari copiam
praedicti decreti. — Deinde refert idem
auctor quod die 21 Martii 1711, repropo-
sito hoc dubio, eadem S. Congregatio cen-
suit praefatum decretum anni 1701 suspen-
endum esse. Hinc hodie ubique viget
usus communionem dispensandi intra Mis-
sa de *Requiem*; immo hodie certum est
licere ex decreto mox referendo.

Dubitatur 2º. *An in Missa defunctorum
liceat dare communionem ex particulis
praeconsecratis in alia Missa?*

Affirmant Pater Merati¹⁰ et Benedic-
tus XIV¹¹, dicentes opinionem oppositam
aliorum nullo modo esse admittendam,
prout noviter adinventam; cum omnes
auctoritates et rubricae nunquam de hac
limitatione verbum faciant. Nec refert
quod particulae praeconsecratae non spe-
cent ad idem sacrificium; nam ad totum
fructum sacramenti percipiendum, sufficit
ut fideles de eadem victimâ participent.
— Supposititum autem pro certo reputat
Merati quoddam decretum in contrarium,
quod refertur in quodam Calendario anni
1736. Dicit enim ipse omnem diligentiam
adhibuisse in evolvendis regestis S. Ri-
tuum Congregationis, in quibus nunquam
potuit tale decretum invenire.

Sed his non obstantibus, die 2 Septem-
bris 1741, novum prodiit decretum S. C. Ri-

Ex parti-
culis prae-
consecratis.

sacr. caeremoniar., lib. 2, sect. 14, cap. 7, num. 9. —
⁹ Sess. 22, de Sacrif. Miss., cap. 6. — *Merati*, loc. cit.,
num. 23, v. *Aliis etiam*. — *Merati*, loc. cit., v. *Nonnulli
contra*. — ¹⁰ Part. 2, tit. 10, rubr. 6, Nov. Observ., n. 30. —
¹¹ De Sacrif. Miss., lib. 3, cap. 18, n. 12. — *Merati*, loc. cit.,
v. *Postquam haec*.

lib. 10, cap. 27, qu. 7, negat dumtaxat pyxi-
dem esse consecrandam; *Reginaldus*, lib. 29,
n. 201, negat eamdem consecrandam esse
chrismatis unctione, et satis esse ait benedi-
ctionem. Neuter vero loquitur de vitta linea. —
Ad S. Thomam quod attinet, ipse non directe

a Vasquez citatur; citatur autem Sotus, qui,
in 4, dist. 13, qu. 1, art. 3, v. *Appendit au-
tem D. Thomas*, negat esse necessariam py-
xidis consecrationem; sed Sotus ipse, non
Doctor Angelicus, quem commentatur, haec
habet.

tuum in *Aquensi*, quo dictum fuit: *In
Missis defunctorum, quae in paramentis
nigris celebrantur, non ministretur Eu-
charistia per modum sacramenti, scilicet
cum particulis praeconsecratis, extra-
hendo pyxidem a custodia. Potest tamen
ministrari per modum sacrificii, prout
est quando fidelibus praebetur commu-
nio cum particulis infra eamdem Mis-
sam consecratis.* — Hic autem notandum,
quod antea, die 21 Junii 1670, in *Uritana*,
aliud fuit decretum emanatum, ni-
mirum: *Missae defunctorum non possunt
celebrari, nisi cum colore nigro vel saltem
violaceo.*

His positis, nempe quod tantum in pa-
ramentis nigris prohibetur Eucharistia
ministrari, et alias permittitur celebrare
Missas de *Requiem* in violaceis: infertur,
licite posse in Missis defunctorum quae
celebrantur in violaceis, ministrari Eu-
charistiam cum particulis praeconsecra-
tis; et insuper ministrari posse tam ante
quam post Missam.

Dubitatur 3º. *An communio possit mi-
nistrari a celebrante ante vel post Missam
defunctorum?*

Merito id negat Merati. — Quia extra
Missam nunquam in paramentis nigris est
distribuenda communio: cum juxta Ri-
tuale Romanum praescribatur in admini-
stratione Eucharistiae utendum esse stola
coloris officio illius diei convenientis; vel
saltem coloris albi, ut censem idem Merati
cum pluribus doctoribus: quod etiam ap-
probavit S. Carolus¹.

Caeterum certum est ex Rituale Ro-
mano, intra Missas vivorum communio-

Merati, part. 2, tit. 10, rubr. 6, Nov. Observ., n. 31.
— *Merati*, loc. cit. — ¹ Concil. provinc. Mediolan. V,
tit. 10, *Quae ad SS. Euch. sacram. pertinent - Pasqual.*
de Sacrif. Miss., qu. 311, n. 8. — ² Lib. 6, part. 1, n. 494.
³ De Euch., num. 287 et 288. — *Gobat*, tr. 3, num. 798.
Pelliss., de Monialib., cap. 10, num. 241. — *Tambur.*,
Method. celebrand. Miss., lib. 2, cap. 8, § 8, num. 3.
— *Lohner*, Instruct. I de Missa, part. 2, tit. 26, num. 7.
— ⁴ Lib. 6, part. 1, n. 494. — ⁵ Loc. cit., num. 495. — *Gobat*,
tract. 3, num. 799. — *Pasqual.*, de Sacrif. Miss., qu. 315,
num. 3. — *Lohner*, loc. cit. — ⁶ Tit. de Defectib., vii,
num. 2. — *Ibid.*, ap. *Croix*, loc. cit., n. 496. — *Jacob*, de
Granado, in 3 P., controv. 6, de Euch., tract. 10, disp. 8,
num. 11.

249. — a) Rituale Romanum de *Euch.*,
Ordo administrandi; et Benedictus XIV, loc.
cit., cap. 18, n. 9, concedunt posse Eucha-
ristiam ministrari « post Missam » ex rationa-
bili causa. — Quidquid vero sit de antiquis
praescriptionibus circa hanc materiam, hodie
ex decretis S. R. C., communio dari potest
tum ante, tum intra, tum post Missam defun-
ctorum; omissa tamen ante vel post Missam

nem populi statim post sacerdotis sum-
ptionem fieri debet: nisi justa causa sua-
det fieri ante ^{a)} vel post Missam, uti si
plurimi interessent, et suspicio esset quod
aliqui eorum Missae longioris taedio cape-
rentur; ut docet noster Pontifex Bene-
dictus XIV ^{a)}.

250. — Quaeritur 2º. *Quid faciendum
casu quo decidat hostia?*

Primo tegendum est locus panno lineo
mundo, et postea ablwendus, ut praeci-
piunt rubricae: quae tamen non obligant
sub gravi, ut notat Pasqualigo apud Croix²;
Holzmann³, qui addit cum Gobat, Pelliz-
zario, Tamburino et Lohner, apud Croix⁴,
ordinarie omitti posse ablutionem vestis
aut barbae, ad evitandam turbationem
populi. — Locus vero ubi incidunt spe-
cies vini, semper debet ablui, cum ipsae
imbibantur, etsi non sit opus eas combu-
rere. — Si hostia decidat super ubera mu-
lieris, non debet sacerdos ipse auferre;
sed ipsa mulier manu abstrahat, et repo-
nat in ciborio ^{a)}. *Croix*⁵ cum Gobat, Pa-
squaligo et Lohner.

251. — Quaeritur 3º. *Quid faciendum de
fragmentis hostiarum?*

In rubrica missalis⁶ sic habetur: *Si de-
prehendat (sacerdos) post sumptionem
Corporis et Sanguinis, aut etiam post
ablutionem reliquias aliquas relictas con-
secratas, eas sumat, sive parvae sint
sive magnae; quia ad idem sacrificium
spectant.* — Et hoc, non solum imme-
diata post Missam, ut commune est apud
Croix^{a)}; sed etiam si sacerdos sit in sa-
cristia, adhuc tamen indutus vestibus
sacris, ut dicunt ibid. *Gobat*^{b)}, *Granado*,

Fragmen-
ta relicta
quando su-
menda.

benedictione. Vide decreta authent., n. 1711
ad 2, et n. 3177.

250. — a) Nisi tamen modeste et decenter
per sacerdotem ipsum accipi possit, ut dicunt
Gobat et Lohner.

251. — a) Quod *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 496,
dicit commune, ad aliud assertum: referen-
dum est.

b) *Gobat*, tr. 3, n. 422, non satis accu-

Diana^{c)}, etc. (ac consentit Benedictus XIV¹), contra Lugo².

Idque posse fieri dicunt Tamburinius^{d)} et Marchinus^{d)}, etiam si fragmenta illa sint reliquiae alterius sacrificii; quia (ut ajunt) omnes Missae censentur unum specie sacrificium: et hoc probabile putat Tournely^{e)}.

Sed melius id negant communiter Cagjetanus, Silvester, Navarrus, Vasquez et Bonacina^{f)}, apud Tournely; item Lugo^{g)}; ac Croix^{f)} cum Suarez et Tanner: nisi adsit periculum irreverentiae. Alias non licebit: tum quia ex rubrica (ut supra), sacerdos non potest sumere reliquias post ablutionem, nisi eas tantum quae ad idem sacrificium spectant; tum quia sumptio reliquiarum alterius sacrificii non pertinet ad illius perfectionem, sicut sumptio reliquiarum ejusdem sacrificii.

Dictum est: *adhuc induitus*. Nam si sacerdos jam se exuerit vestibus sacris, tunc censem praefatus Benedictus XIV⁴ cum clero Patavino, reliquias, vel repenandas in tabernaculo, si adsit, vel reservandas alteri sacerdoti celebraturo eodem mane; alioquin ab eodem qui celebravit esse sumendas.

¹ De Sacrif. Miss., lib. 3, cap. 17, num. 5 (al., sez. 2, cap. 6, § 1). — ² De Euch., disp. 15, num. 82. — *Cajetan.*, Opusc. tom. 2, tr. 3, qu. 1. — *Silvest.*, v. *Eucharistia III*, n. 10, qu. 8. — *Navar.*, Man., cap. 25, n. 89, v. *Vigesimo tertio*. — *Vasq.*, disp. 211, cap. 5, num. 34 et 55. — *Contin.*, *Tourn.*, de Euch., cap. 6, art. 2, sect. 1, dub. 1, in princip. — ³ De Euch., disp. 15, n. 81. — *Suar.*, disp. 68, sect. 6, ad 1. — *Tanner*, tom. 4, disp. 5, qu. 8, n. 101. — ⁴ De Sacrif. Miss., lib. 3, cap. 17, num. 5 (al., sezione 2, cap. 6, § 1).

rate citatur a Croix; id enim concedit, etiam si sacerdos jam sacris vestibus exutus sit, modo tamen non possent asservari, nec sit alius sacerdos qui Sacrum faciat.

^{c)} Diana pariter non recte a Croix citatur; negat enim per se fieri posse; et alio loco iterum adhaeret huic negativae « tamquam communiori et probabiliori ». Et solum dicit de sententia affirmativa: « Non damnarem tamen de peccato supradictam sententiam Granadi sequentem ». Vide Diana part. 5, tr. 14, resol. 43; part. 6, tr. 6, resol. 17; et part. 3, tr. 4, resol. 45.

^{d)} Tamburinius et Marchinus perperam a Croix, loc. cit., n. 496, allegantur; Tamburinius enim, *Method. SS. Commun.*, cap. 2, n. 40; Marchinus, *de Ordine*, tr. 3, part. 3, cap. 3, n. 20, expresse negant posse reliquias aliis sacrificii sumi a sacerdote, postquam hic ab altari discessit.

Hic autem advertendum 1º. Quod si sacerdos deferat communionem infirmo in valetudinario, et remaneant reliquiae in patena vel calice, poterit sacerdos eas sumere, si adhuc sit sacrus indutus vestibus; ut ajunt Palaus^{g)}, Tamburinius^{g)} et Burghaber, apud Croix^{h)}. — Bene vero poterit etiam eas dare infirmo statim post particulam ipsi traditam; quia tunc censem moraliter una communio: prout recte dicunt idem Tamburinius, Burghaber cum Marchino^{h)}, et Lugoⁱ⁾, qui testatur sic usum ferre, ut post communionem aegri abluitur pyxis, et ablutione ipsi tradatur.

2º. Item advertendum id quod additur in praedicta rubrica^{g)}: *Si vero relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo... reponat; si hoc fieri nequit, sequenti sacerdoti ibi celebraturo... sumendam... relinquat; vel si neutrum horum fieri possit, in ipso calice seu patena de center conservet... Quod si non habeat quomodo honeste conservetur, potest eam ipse mei sumere.* — Particulae autem inventae extra corporale, in dubio an sint consecratae, sumendae sunt etiam post ablutionem^{h)}; ut dicunt Bonacina, Henriquez et Gobat, apud Croix^{g)}.

Cler. Patav., scil. *Decis. Patav.*, anni 1708, a P. Andrea Zuccherio S. J. select. et compil. Decembr. cas. 1, dub. 2, n. 27 et 29. — *Burghaber*, Centur. 3, cas. 37. — ⁵ Lib. 6, part. 1, num. 496. — *Tambur.*, *Method. SS. Commun.*, cap. 2, num. 43. — *Burgh.*, loc. cit. — ⁶ De Ordine, tr. 3, part. 3, cap. 3, num. 18. — ⁷ De Euch., disp. 15, n. 80. — ⁸ Tit. de Defectib., VII, num. 3. — *Bonac.*, disp. 4, de Euch., qu. 6, punct. 2, num. 16. — *Henriq.*, lib. 9, cap. 39, n. 3. — *Gobat*, tract. 3, n. 420. — ⁹ Lib. 6, part. 1, n. 498.

^{e)} *Contin.* Tournely, *de Euchar.*, cap. 6, art. 2, sect. 1, dub. 1, v. *Haec opinio*, loquitur dumtaxat de sumptione « post ablutionem », et dicit non solum probabile, sed tutum; quin etiam tutius, eo « quod plus sacramenti reverentiae consulat ».

^{f)} Plerique ex auctoribus allegatis innunt, et quidem perspicue, negativam sententiam, potius quam eamdem expresse tueantur; unde *Contin.* Tournely dicit: « Adhaerent ». — Quin etiam Bonacina dicit « melius » esse; et Croix, « rectius », ut asserventur ejusmodi reliquiae, si id possit fieri absque irreverentia.

^{g)} Palaus et Tamburinius falso a Croix citantur pro praesenti casu, quem revera patermitutum.

^{h)} In *Hom. apost.*, tr. 15, n. 18, i. f., S. Doctor addit: « Et melius (dico) esset cum ipsa ablutione ».

Quid de reliquis in communione infirmi.

Qualibet hora potest dari communio.

Non tam noctu vel sub vesperis.

Limitatio.

252. - Quaeritur 4º. Quanam hora possit dispensari communio?

Respondetur: Per se loquendo, qualibet diei hora dispensari potest; quia circa hoc nulla adest prohibitio. Ita communiter docent Palaus¹, Roncaglia²; Salmant.³ cum Angelo, Coninck et Fagundez; ac Bonacina⁴ cum Silvestro, Sà, Tabiena, Azor, Possevino, Henriquez; et Suarez⁵, ubi affert S. Ambrosium dicentem, suo tempore fuisse consuetudinem celebrandi et dandi communionem^{a)} circa finem diei.

Diximus: *per se loquendo*. Nam, ut dicunt omnes^{b)} auctores citati, non licet Eucharistiam ministrare noctu vel sub vesperas (id est in extrema diei parte); tum propter scandalum, tum propter hodiernam Ecclesiae consuetudinem: — contra Aversa (apud Croix⁶), qui dicit esse quidem congruum ut communio fiat mane, sed licere etiam vesperis. Sed hoc tantum admittunt Palaus⁷ cum Coninck^{c)}; Tamburinius^{d)} cum Sà^{d)} et Suarez^{d)}; ac Jordanus apud Croix⁸, si accedit aliqua specialis causa: et hoc probabile videtur si fiat sub vesperis. Nam intempsa nocte

¹ Tr. 21, punct. 16, num. 3. — ² De Euch., cap. 4, qu. 6, resp. 1. — ³ Tr. 4, cap. 8, n. 38. — *Angel.*, v. *Eucharistia III*, n. 35. — *Coninck*, qu. 80, num. 85. — *Fagund.*, de 3 Praec. Eccl., lib. 3, cap. 7, num. 13. — ⁴ *Disp. 4*, de Euch., qu. 7, punct. 1, num. 14. — *Silvest.*, v. *Eucharistia III*, n. 17, v. *Quintum*. — *Sà*, v. *Eucharistia*, n. 19. — *Tabien.*, v. *Missa*, n. 6. — *Azor*, part. 1, lib. 10, cap. 25, qu. 7. — *Possev.*, cap. 8, n. 8. — *Henriq.*, lib. 8, cap. 53, n. 5, i. f. — ⁵ *Disp. 80*, sect. 4, v. f.; et *disp. 69*, sect. 4, v. *Tandem*. — *S. Ambros.*, serm. 8, n. 48, in Psalm. 118;

puto cum Salmant. et Bonacina, non licere nisi in solo casu necessitatis.

Sic etiam non licet dare communionem in Missa *Nativitatis Domini* quae dicitur *media nocte*^{e)}: ex decreto S. C. Rituum, apud Benedictum XIV⁹.

Nec in die *Parasceves*: ex decreto ejusdem S. Congregationis, die 19 Febr. 1622, apud Gavantum¹⁰. Et licet hoc decretum in registris non reperiatur testetur Merati, tamen S.C. Concilii, die 12 Febr. 1679, apud Benedictum XIV¹¹, mandat Ordinariis, *ut circa communionem in feria sexta Parasceve, missalis rubricae et Ecclesiae Romanae usus serventur*. — Ex quo recte infert noster Pontifex vetitam esse tali die communionem: tum quia in rubrica missalis Feriae V dicitur, debere asservari quasdam particulas pro infirmis, et sic sani excluduntur; tum quia juxta Romanam consuetudinem, Feria sexta non distribuitur Eucharistia.

In die autem *Sabbati Sancti* nullum adest decretum prohibens communionem. — At Macrus¹² ait: *In Missa Sabbati Sancti haec antiphona* (Communio) *ideo non*

^{a)} Quid in Missa media noctis in Nativitate Domini.

^{b)} In die Parasceve non licet.

^{c)} Sabbato Sancto licite datur communio.

252. - a) In diebus scilicet jejuniis.

b) Seu rectius: aliquot ex citatis auctoris.

c) Coninck, qu. 80, n. 85, id non concedit « extra necessitatibus ».

d) Tamburinius, *Method. expedit. Commun.*, cap. 6, § 1, n. 5, concedit « extra mortis necessitatibus ». Et ibi citat Sà, v. *Eucharistia*, n. 19; et Suarez, *disp. 69*, sect. 4, v. *Tandem*, ubi revera auctores isti asservunt communionem posse dari qualibet diei hora. Sed Tamburinius addit non esse facile concedendum propter populi admirationem. — Quaesitum est a S. R. C.: « An die magni concursus ad indulgentiam plenariam vel jubilaeum possit ministrari sacra Eucharistia fidelibus aliquaque hora ante auroram et post meridiem ». Et S. C., die 7 Septemb. 1816, respondit: « In casu de quo agitur, affirmative, a tempore ad tempus quo in illa ecclesia Missae celebrantur; vel ad formam rubricae, vel ad formam in-

dulti eidem ecclesiae concessi. Decret. Authent., n. 2572, ad 23.

e) Seu clarius, ut liquet ex allegatis decretis, id prohibetur non quidem in Missa solemni quae media nocte Nativitatis Domini decantatur; sed in Missis privatis, quae certe quoque et ipsae secluso speciali indulto, illa nocte celebrari ventur.

Novissime tamen, per S. C. S. O., die 1 Augusti 1907, SS. D. N. Pius divina providentia PP. X, « motu proprio, benigne indulgere dignatus est, ut in omnibus et singulis sacramentis virginum monasteriis clausurae legi subjectis aliisque religiosis institutis, piis dominibus et clericorum seminariis, publicum aut privatum oratorium habentibus cum facultate Sacras Species habitualiter ibidem asservandi, sacra nocte Nativitatis D. N. J. C. tres rituales Missae, vel etiam pro rerum opportunitate, una tantum, servatis servandis, post hac in perpetuum quotannis celebrari, sanctaque commu-

dicitur, quia communio populo non fit. Itaque abusus etiam censendus est illorum qui communionem concedunt in hac die. Haec tamen ratio non suadet: nam perdoctus Pater Merati¹ cum Grancolas, Moretto² et aliis, satis probat quod olim in Missa Sabbati Sancti omnes communicaabant, non solum parvuli, sed etiam reliqui fideles; ut patere dicit ex quodam antiquo *Ordine Romano*, ubi legitur inter caetera: *Omnes communicent.* Additque cum Gavanto, Grancolas et Durando, non ob aliud hodie omitti *communionem et postcommunionem*, nisi quia loco earum suffectae sunt Vesperae; quae gratiarum actio potius descendae sunt quam officium Vesperarum. — Non habemus igitur, ubi vetita sit communionio in tali die. Unde ait *Viva*³, quolibet die permitti susceptionem Eucharistiae, excepta feria sexta Parasceves. Immo notum est quod in pluribus ecclesiis regni et urbis Neapolis, ac praesertim in ejus cathedrali, communio post Missam solemnem populo ministratur⁴.

253. — Quaeritur 5°. *Quoties parochus teneatur ministrare Eucharistiam suis ovibus?*

Aliqui dixerunt parochum teneri tantum tempore praecepti et in articulo mor-

¹ Part. 4, tit. 10, rubr. 40, Nov. Observ., n. 57, v. *Venerum*. — *Grancolas*, in Breviar. Rom., lib. 2, cap. 71, v. *Ad hanc*. — *Gavant.*, part. 4, tit. 10, rubr. 38, lit. i. — *Grancolas*, loc. cit., v. *Ex eo quod omitti*, i. f. — *Durand.*, Rational. divinor. officior., lib. 6, cap. 85, n. 7 et 8. — ² De Euch., qu. 4, art. 9, num. 1. — *Silvest.*, v. *Confessor I*, num. 14,

nio omnibus pie potentibus ministrari queat. Devotam vero hujus vel harum Missarum auditionem omnibus adstantibus ad praecepti satisfactionem valere, eadem Sanctitas Sua expresse declarari mandavit.

³) Morettus, *de Ritu variandi chorale indumentum*, n. 14, loquitur sane de neonatis, sed ex contextu liquet verbum istud intelligendum esse de renatis per Baptismum, seu neophyti.

⁴) Quin etiam, Sabbato Sancto inter Missarum solemnia, sacra Eucharistia fidelibus distribui potest: et per hanc communionem adimpleri potest praeceptum paschalis communionis, ex decreto S. R. C. Vide *Decret.* *authent.*, n. 2561.

253. — a) De confessione loquentes.

b) Sotus, in 4, dist. 12, qu. 1, art. 6, conclus. 2, § *Sententia auctoris*, dicit praelatum teneri ministrare sacramentum subditu, « non solum tempore quo subditus obligatur com-

tis. Ita ^{a)} Silvester et Richardus. — Sed communiter hi rejiciuntur ab aliis, qui docent teneri ministrare quoties oves rationabiliter et opportune petunt. Ita communiter, cum Busenbaum (n. 245), Sotus^{b)}, Suarez, Filliuccius, Palaus, Dicastillus, Vasquez^{c)}, Azor^{d)} et alii, cum Salmant.^{e)} Ratio, quia pastori incumbit providere, non solum ut oves adimpleant praecpta, sed etiam ut habeant ea quae valde prosunt suo profectui^{e)}.

254. — Quaeritur 6°. *Quid sentiendum de usu quotidiana communionis?*

Male quidem locuti sunt aliqui, qui dixerunt communionem quotidianam suadendam, immo praecipiendam esse omnibus illis qui sunt in gratia. Licet enim S. Ambrosius dixerit: *Accipe quotidie, quod quotidie tibi prospicit*; subiungit tamen: *Sic vive, ut quotidie merearis accipere.* Hinc dicit S. Thomas^{f)}: *Requiritur ut cum magna devotione et reverentia... accedat... Sed quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurront..., non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc sacramentum accedere.* — Unde merito damnata fuit ab Innocentio XI, propositio 56, quae dicebat: *Frequens confessio et communio, etiam in his qui*

qu. 18. — *Richard de Mediavili*, in 4, dist. 18, art. 2, qu. 3. — *Suar.*, disp. 72, sect. 3. — *Fill.*, tr. 4, cap. 9, n. 268. — *Palaus*, tr. 21, punct. 20, n. 3. — *Dicast.*, tr. 4, de Euch., disp. 11, dub. 7, n. 119 et 120. — ³ Tr. 4, cap. 9, n. 29. — *S. Ambros.*, de Sacram., lib. 5, cap. 4, n. 25; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 16, col. 452. — ⁴ P., qu. 80, art. 10.

municare... verum etiam quando ex sua devotione vellet illud suscipere».

c) Vasquez, *disp. 209*, n. 52: « Parochus, inquit, non solum debet audire confessionem et Eucharistiam ministrare tempore praecepti... sed extra illud: siquidem profectui ovium invigilare debet». Et *disp. 213*, n. 13, de confessione tractans, dicit parochum debere subditorum confessiones audire, non solum tempore praecepti; « sed etiam alias, prout ipsi voluerint ob majorem sui spiritus profectum ».

d) Azor, *part. I*, lib. 2, cap. 17, qu. 10, sic docet de confessione a parroco audienda.

e) Suarez, Filliuccius, loc. cit.; et Palaus, loc. cit., n. 4, hanc suam opinionem limitant: Nisi parochus renuat « propter rationabilem occurrentem causam, vel certe quia habet alios coadjutores, ad quos possunt oves sine ullo dispendio vel difficultate accedere ». Verba sunt Suarez.

Quoties
parochus
teneatur
dare com-
munione
suis paro-
chianis.

Opinio
S. Alphonsi
de quotidiana
communione.

gentiliter vivunt, est nota praedestinatio- nis. Melius dicere debebant: Est nota reprobationis.

Nimis rigorose e converso alii sentiunt de quotidiana vel frequenti communione, qui ab illa animas arcent, si hae valde extraordinaria puritate et fervore non polleant. Damnata enim fuit propositio 23 ab Alexandro VIII, quae dicebat: *Similiter arcendi sunt a sacra communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus et omnis mixtionis expers.* — Nec mirum si aliquis magister antiquus cum rigore de hoc sit locutus; tunc enim temporis, usu vigebat talis rigor qui hodie non viget.

Ideo super hoc puncto sedulo attendendum est ad decretum S. Congregationis editum anno 1679, et approbatum a Pontifice Innocentio XI (prout in extensum refertur a Croix¹): ubi inter alia primo loco dicitur usus frequens vel quotidianus Eucharistiae semper fuisse in Ecclesia approbatus a SS. Patribus; sed, ratione diversitatis conscientiarum, nihil de ipso constitui posse. Deinde pronuntiatur sic: *Frequens... accessus (ad Eucharistiam) confessariorum... judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate et frequen- tiae fructu et ad pietatem processu, laicis negotiatoribus et conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis praescrivere debebunt.* — Postea additur: *In hoc igitur pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti aut quotidiana... sumptione, unica praecepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur. Sed magis, quid singulis permittendum, per se, aut*

S. Congregationis Concilii, decretum *Cum ad aures*,

parochos seu confessarios, sibi decernen- dum putet (loquitur de episcopo); illud- que omnino provideat, ut nemo a sacro convivio, seu frequenter seu quotidie ac- cesserit, repellatur. — Denique concludit quod episcopi, in quorum dioecesisibus viget hujusmodi devotio (id est usus fre- quentis communionis)..., pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi, adhuc pruden- tiae et judicij temperamento, alere debe- bunt.

Quoad hoc pontificium decretum no- tandum est 1°. Praecipi ibi quod episcopi, et tanto minus parochi, quamvis possint alicui ex suis ovibus in particulari taxare communiones, minime tamen generaliter pro omnibus dies communionis praescri- bere possunt. Immo providere debent omnino ut nemo repellatur a frequenti vel quotidiana communione: cujus usum ipsi, juxta prudentiae regulas, potius alere tenentur.

Notandum 2°. Ibi praecipi ut talis usus frequentis sive quotidiana communionis (etiam pro negotiatoribus et conjugatis) relinquatur arbitrio confessariorum: qui juxta conscientiarum puritatem et pro- fectum communiones praescribant. — Hinc dicendum quod confessarius, praesertim ex fructu frequentiae et ex desiderio poenitentis, regulam sumere debet augendi vel minuendi usum communionis². (Vide quae de hoc punto fusius dicemus in *Praxi Confessar.*, Cap. ix, § iv).

An autem dispensans Eucharistiam in mortali pecchet mortaliter? — Vide n. 35, ubi sententiam affirmativam am- plexi sumus.

diei 12 Februarii 1697. — ¹ Lib. 6, part. 1, num. 665.

254. — a) Haec S. Alphonsi doctrina, si- cut ea quam exponit in *Praxi Confessar.*, loc. cit., hodie immutanda vel explicanda est, juxta normas a S. C. Concilii die 20 Decem- bris 1903 traditas et praescriptas, nimurum: « 1. Communio frequens et quotidiana, utpote a Christo Domino et a catholica Ecclesia optatissima, omnibus christifidelibus cuiusvis ordinis aut conditionis pateat; ita ut nemo qui in statu gratiae sit et cum recta piaque mente ad sacram mensam accedat, prohiberi ab ea possit. — 2. Recta autem mens in eo est ut qui ad sacram mensam accedit, non usui aut vaniti, aut humanis rationibus indulget, sed Dei placito satisfacere velit, ei arctius ca-

ritate conjungi, ac divino illo pharmaco suis infirmitatibus ac defectibus occurriere. — 3. Etsi quam maxime expediat ut frequenti et quotidiana communione utentes, venialibus peccatis saltem plene deliberatis eorumque affectu sint expertes, sufficit nihilominus ut culpis mortalibus vacent, cum proposito se nunquam in posterum peccatueros; quo sincero animi proposito fieri non potest quin quotidie comunicantes a peccatis etiam venialibus ab eorumque affectu sensim se expediant. — 4. Cum vero sacramenta Novae Legis, etsi effectum suum ex opere operato sortiantur, maiores tamen producant effectum quo maiores dispositiones in iis suscipiendis adhi-